

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจกระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘๒/๒๕๖๑
วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

อ.พ. ๗๘/๒๕๖๑

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท มากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติ หรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และ เสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีเนื้อหารวม จำนวน ๔๒ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑.๓.๑ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาส เจรจากตกลงกันระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาด ข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

“ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้ง ให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

“ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อตกลงที่คู่กรณีตกลงให้มีผลผูกพัน โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และให้คู่กรณี แต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น

“หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ ซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นายทะเบียน” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท

๑.๓.๒ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงาน ของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐดังกล่าวอาจดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ (ร่างมาตรา ๔)

๑.๓.๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ (ร่างมาตรา ๕)

๑.๓.๔ กำหนดให้ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่า อายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายใน ๖๐ วันนับแต่ วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีก ๖๐ วันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๖)

๑.๓.๕ หมวด ๑ ผู้ไกล่เกลี่ย

๑.๓.๕.๑ กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขอ ต่อนายทะเบียน (ร่างมาตรา ๘)

๑.๓.๕.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง ไม่เคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๙)

๑.๓.๕.๓ กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ กำหนดแนวทาง และจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทาง ยุติข้อพิพาท เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๐)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๓.๕.๔ กำหนดจริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิศระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม้อาจเข้าร่วม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททราบ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๑)

๑.๓.๕.๕ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควร สงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ (ร่างมาตรา ๑๒)

๑.๓.๕.๖ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรง อันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ ทั้งนี้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ย อาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๑.๓.๕.๗ กำหนดเหตุที่จะทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย หรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่ กระทำการฉ้อฉลหรือ ช่มชู้คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกิน ๒ ครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๔)

๑.๓.๕.๘ กำหนดห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบงคับ ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลง ระบุข้อพิพาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๕)

๑.๓.๕.๙ กำหนดเหตุที่ทำให้ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ได้แก่ ตาย ลาออก ถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือสิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย หรือขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (ร่างมาตรา ๑๖)

๑.๓.๕.๑๐ กำหนดให้ในกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในระหว่าง การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท นั้นต่อไป โดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๑๗)

๑.๓.๕.๑๑ กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงาน ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๘)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๓.๖ หมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

๑.๓.๖.๑ ส่วนที่ ๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

๑) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาท เกี่ยวด้วยกรรมสิทธิ์ กรณีข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดก กรณีข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา และกรณีข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือไม่เกินจำนวน ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๑๙)

๒) กำหนดให้ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๐)

๓) กำหนดให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคน จากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลง แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย จากบัญชีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๑)

๔) กำหนดให้เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัย ถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้น หยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่ หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป (ร่างมาตรา ๒๒)

๕) กำหนดให้ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลง ระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๒๙ แล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุ อันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ หรือการแต่งตั้ง ผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๓)

๖) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและ แผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๔)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้า คู่กรณีทุกฝ่าย (ร่างมาตรา ๒๕)

๘) กำหนดให้ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้ (ร่างมาตรา ๒๖)

๙) กำหนดให้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้โดยอิสระ (ร่างมาตรา ๒๗)

๑๐) กำหนดกรณีที่ห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการ พิจารณาอื่นใด เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท ได้แก่ ความประสงค์หรือความสมัครใจ ของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือ วิธีการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี เป็นต้น (ร่างมาตรา ๒๘)

๑๑) กำหนดให้เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้ (ร่างมาตรา ๒๙)

๑๒) กำหนดกรณีสิ้นสุดของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่ กรณีคู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้ กรณีคู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๖ และ กรณีผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๐)

๑.๓.๖.๒ ส่วนที่ ๒ การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

๑) กำหนดให้เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับ ข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ (ร่างมาตรา ๓๑)

๒) กำหนดให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นว่า คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

ข้อตกลงระดับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อตกลงระดับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ หรือมีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ที่มีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ (ร่างมาตรา ๓๒)

๓) กำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒ (ร่างมาตรา ๓๓)

๑.๓.๗ หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

๑.๓.๗.๑ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ และมาตรา ๓๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๔)

๑.๓.๗.๒ กำหนดให้ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี ทราบ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๕)

๑.๓.๗.๓ กำหนดให้หากคู่กรณีทำข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันที โดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

๑.๓.๗.๔ กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาใดซึ่งความในหมวดนี้มีได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๓๗)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๓.๘ หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๑.๓.๘.๑ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงาน เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘)

๑.๓.๘.๒ กำหนดกรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชนที่สามารถกระทำได้ (ร่างมาตรา ๓๙)

๑.๓.๘.๓ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๔๐)

๑.๓.๙ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

๑.๓.๙.๑ กำหนดโทษสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยที่เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ (ร่างมาตรา ๔๑)

๑.๓.๙.๒ กำหนดโทษสำหรับผู้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำโดยมิชอบ ด้วยหน้าที่ (ร่างมาตรา ๔๒)

๑.๔ ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีดังนี้

๑.๔.๑ เพื่อให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาความผิดอันยอมความได้และความผิดลหุโทษบางมาตรา สามารถยุติ หรือระงับได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งจะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเป็นระบบและ มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาขึ้นสู่ศาลลดลง ซึ่งจะช่วยพัฒนา กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและยกระดับมาตรฐานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเทศไทยให้สอดคล้อง กับมาตรฐานสากล

๑.๔.๒ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่ายและรวดเร็ว ลดปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ สร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และเสริมสร้างให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีคนกลางที่เป็นหน่วยงาน ของรัฐหรือประชาชนมาเป็นผู้ดำเนินการให้ยุติเรื่องข้อพิพาทนั้น ๆ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๔.๓ เพื่อให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทลดค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดีต่อศาล เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการต่อสู้คดี รวมถึงลดงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งรัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดีได้

๑.๔.๔ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่ประสงค์ จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกัน เกิดการบูรณาการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงาน ศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม เพื่อระงับข้อพิพาท ทางแพ่งและข้อพิพาททางอาญา

๑.๕ ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีดังนี้

- ในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมายอาจมีความยุ่งยาก เนื่องจากต้องสร้างการรับรู้ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติที่กำหนดขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่หลังจากได้ประชุมชี้แจง หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และผู้เกี่ยวข้อง และหารือแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกันแล้วความยุ่งยากก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ

๑.๖ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ทำการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาร่วมกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ แล้ว (ดังปรากฏอยู่ใน ส่วนข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชบัญญัติฯ หัวข้อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน้า - ๑ - ถึง - ๖ -)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการ ของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณา ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ผาสุข เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายอมร สุวรรณโรจน์ นิตกรชำนาญการ
นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการ
นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอมรรัตน์ สงเคราะห์ธรรม เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวศิริพร แซ่ลี เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสาร ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้น ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - ๑ -
- หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) - ๗ -
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๑ - ๒๔ -
- ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. - ๔๓ -

ภาคผนวก

: หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๖๖๔๓ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๑)

: ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๒)

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๔)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- : แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (๒๖)
- : รายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗ (๒๘)
- : สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบ
การเสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (๓๑)
- : การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) (๓๓)
- : การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมายต่อประชาชน (ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.) (๓๖)
- : รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (๓๙)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

สาระสำคัญ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท มากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติ หรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสามัคคีขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และ เสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๔. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญา บางประเภทมีระบบและมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ย และการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพผู้ไกล่เกลี่ยและคุ้มครอง ประโยชน์ของคู่กรณีและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้อง กับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๕. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๖. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกัน ระวังข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

“ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อตกลงที่คู่กรณีตกลงให้มีผลผูกพันโดยชอบ ด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และให้คู่กรณีแต่ละฝ่าย ต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น

“หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ ซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงาน ศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นายทะเบียน” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗. มาตรารักษาการ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อกำหนด กฎกระทรวง และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๘. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๘.๑ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการใกล้ชิดข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐดังกล่าวอาจดำเนินการใกล้ชิดข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการใกล้ชิดข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน

หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งอาจดำเนินการใกล้ชิดข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

๘.๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการใกล้ชิดข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการใกล้ชิดข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ

๘.๓ กำหนดให้ในกรณีที่การใกล้ชิดข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการใกล้ชิดข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่การใกล้ชิดข้อพิพาทสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีก ๖๐ วันนับแต่วันที่การใกล้ชิดข้อพิพาทสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ในกรณีที่การใกล้ชิดข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการใกล้ชิดข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การใกล้ชิดข้อพิพาททางสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การใกล้ชิดข้อพิพาทสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๒ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นับระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด

ร่างพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๔ หมวด ๑ ผู้ไกล่เกลี่ย

๘.๔.๑ กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขอต่อ นายทะเบียน

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียน เป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือ รับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการ ในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสืบสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง

๘.๔.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ ผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการ พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติรับรอง

(๒) เป็นผู้มิประสพการณ์ในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓) เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่พ้นห้าปี นับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๔.๓ กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
 - (๒) ช่วยเหลือ อำนาจความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทางยุติข้อพิพาท
 - (๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง
 - (๔) จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา

๘.๔.๔ กำหนดจริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อีสุระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๒) เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม้อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ
- (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร
- (๔) ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ
- (๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบีบบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท
- (๘) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘.๔.๕ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอีสุระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอีสุระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส
- (๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน
- (๔) เป็นเจ้านายหรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๔.๖ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ ทั้งนี้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น

๘.๔.๗ กำหนดเหตุที่จะทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย หรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย หรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
- (๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร
- (๓) ขาดจริยธรรมตามมาตรา ๑๑
- (๔) ถูกตั้งข้อรังเกียจตามมาตรา ๑๓

๘.๔.๘ กำหนดห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

๘.๔.๙ กำหนดเหตุที่ทำให้ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือสิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๕.๑๐ กำหนดให้ในกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไป โดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไป โดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เห็นสมควร

๘.๕.๑๑ กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๘.๕ หมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

๘.๕.๑ ส่วนที่ ๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

๘.๕.๑.๑ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ กรณีข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดก กรณีข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และกรณีข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์

(๒) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดก

(๓) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท

หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๕.๑.๒ กำหนดให้ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสอบถามความสมัครใจ
ของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น
และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

ในกรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วม
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วม
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

การยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รายละเอียดของคำร้อง และระยะเวลาในการ
พิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงาน
ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประกาศกำหนด

๘.๕.๑.๓ กำหนดให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชี
ผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลง
แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย
จากบัญชีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคน
จากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลง
แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจาก
บัญชีดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนด

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง
ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชี้แจงคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการและผลทางกฎหมาย
ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๘.๕.๑.๔ กำหนดให้เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลาง
หรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ และคู่กรณี
ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้า
หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป (ร่างมาตรา ๒๒)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๒๒ เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณียดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘.๕.๑.๕ กำหนดให้ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๒๙ แล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ หรือการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๒๙ แล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ หรือการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว

๘.๕.๑.๖ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

**๘.๕.๑.๗ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณี
ทุกฝ่าย (ร่างมาตรา ๒๕)**

มาตรา ๒๕ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย
เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่ง
บุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

**๘.๕.๑.๘ กำหนดให้ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใดมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้
(ร่างมาตรา ๒๖)**

มาตรา ๒๖ ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
มีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้

**๘.๕.๑.๙ กำหนดให้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลง
ร่วมกันได้โดยอิสระ (ร่างมาตรา ๒๗)**

มาตรา ๒๗ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้
โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย
หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

**๘.๕.๑.๑๐ กำหนดกรณีที่ทำมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือ
กระบวนการพิจารณาอื่นใด เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๘)**

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ดังต่อไปนี้ เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด
เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๑) ความประสงค์หรือความสมัครใจของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

(๒) ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการในการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทของคู่กรณี

(๓) การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

(๕) ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจที่จะยอมรับข้อเสนอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๖) เอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้หรือใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยเฉพาะ

พยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใดที่มีอยู่และนำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการพิจารณาของศาล กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด ย่อมไม่ต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง ด้วยเหตุที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๘.๕.๑.๑๑ กำหนดให้เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้ (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้

บันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี

(๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย

(๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการหรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

๘.๕.๑.๑๒ กำหนดกรณีสิ้นสุดของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้

(๒) คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๖

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์

และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๘.๕.๒ ส่วนที่ ๒ การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

๘.๕.๒.๑ กำหนดให้เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ (ร่างมาตรา ๓๑)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๓๑ เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้

การร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป

การร้องขอตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลจังหวัด หรือศาลแขวงที่ข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ทำขึ้นในเขตศาลนั้น หรือศาลดังกล่าวข้างต้น ที่คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามบทบัญญัตินี้

๘.๕.๒.๒ กำหนดให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นว่า คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ หรือมีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ที่มีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ (ร่างมาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒ ให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า

- (๑) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท
- (๒) มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (๓) ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ
- (๔) มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ที่มีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ
 - ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่
 - (๑) ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท
 - (๒) ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะกรรมการ เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๕.๒.๓ กำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒ (ร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๓๓ ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒

๘.๖ หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

๘.๖.๑ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๙๐ มาตรา ๓๙๑ มาตรา ๓๙๒ มาตรา ๓๙๓ มาตรา ๓๙๔ มาตรา ๓๙๕ และมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๙๐ มาตรา ๓๙๑ มาตรา ๓๙๒ มาตรา ๓๙๓ มาตรา ๓๙๔ มาตรา ๓๙๕ และมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว

๘.๖.๒ กำหนดให้ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้

เมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาสิ้นสุดลงแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบในกรณีที่คู่กรณีตกลงระดับข้อพิพาททางอาญากันได้ ให้ส่งสำเนาบันทกข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย

ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวน สั่งคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๖.๓ กำหนดให้หากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันที โดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ หากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันที โดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่งซึ่งมีข้อตกลงระงับข้อพิพาท ให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ได้รับประโยชน์แห่งเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อตกลง และให้นำความในมาตรา ๖ มาใช้บังคับ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

๘.๖.๔ กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาใดซึ่งความในหมวดนี้ มิได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๓๗)

มาตรา ๓๗ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาใดซึ่งความในหมวดนี้ มิได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม

๘.๗ หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๘.๗.๑ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นนายทะเบียนของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๘.๗.๒ กำหนดกรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่สามารถกระทำได้ (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๒) ข้อพิพาททางแพ่งอื่นนอกจาก (๑) ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๓) ข้อพิพาททางอาญาตามมาตรา ๓๔

ในกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนในเรื่องใดได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้และออกหนังสือรับรองให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้หรือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามพระราชบัญญัตินี้

๘.๗.๓ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๘.๘ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

๘.๘.๑ กำหนดโทษสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยที่เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ (ร่างมาตรา ๔๑)

มาตรา ๔๑ ผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๘.๒ กำหนดโทษสำหรับผู้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ (ร่างมาตรา ๔๒)

มาตรา ๔๒ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^๑

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดให้มีรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ดังกล่าว^๒

๒.๑ วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

ก. คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีนายโสภณ รัตนกร เป็นประธาน ได้ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและชี้แจงข้อเท็จจริงในกระบวนการร่างพระราชบัญญัติฯ จำนวน ๑๐ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- (๑) กระทรวงการคลัง
- (๒) กระทรวงมหาดไทย
- (๓) กระทรวงยุติธรรม
- (๔) สำนักงานศาลยุติธรรม
- (๕) สำนักงานอัยการสูงสุด
- (๖) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๘) สำนักงานงบประมาณ
- (๙) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (๑๐) กรุงเทพมหานคร

* เรียบเรียงโดย นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

^๑ ที่มา : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

^๒ รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

ข. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยดำเนินการ ๒ วิธี คือ ๑) การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ๒) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประชุม ๒๔ หน่วยงาน จำนวน ๖๕ คน ประกอบด้วย

๑. สำนักงานศาลยุติธรรม
๒. สำนักงานอัยการสูงสุด
๓. กระทรวงสาธารณสุข
๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. กระทรวงยุติธรรม
๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๗. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๘. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๐. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
๑๑. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ

๑๒. กรุงเทพมหานคร
๑๓. กรมการปกครอง
๑๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๑๕. สถาบันอนุญาโตตุลาการ
๑๖. สำนักงานประมง
๑๗. กรมบัญชีกลาง
๑๘. กรมบังคับคดี
๑๙. สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๒๑. สภานายความ
๒๒. สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย
๒๓. ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน
๒๔. ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา

ผู้แทนหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ด้วยเป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญามากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาท ทำให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้ง ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

๒) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th

๒.๒ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

ได้เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th จำนวน ๕๘ วัน โดยนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ประกาศในเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒๙ มกราคม ๒๕๖๑) ถึงวันที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอรายงานผลต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) (๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑)

๒.๓ พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชน

๒.๔ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น ข้อคัดค้าน หรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำชี้แจงในแต่ละประเด็น

๑. การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม

ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

๑) **บททั่วไป** มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๗ สาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดชื่อร่างพระราชบัญญัติ วันใช้บังคับกฎหมาย บทนิยาม บทบัญญัติรองรับผลการใช้บังคับ และมาตรการรักษาการ มีการเสนอความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : มีความเห็นว่า คำนิยาม “หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” เห็นควรเพิ่มนิยามให้ครอบคลุมศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนและหน่วยงานซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : มีความเห็นว่า ควรนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ให้ชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่ากระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

คำชี้แจง : เนื่องจากปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อจัดระบบการไกล่เกลี่ยของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนซึ่งมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้ดูแลศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้ได้มาตรฐานเดียวกันและเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกให้กับประชาชน

๒) **ผู้ไกล่เกลี่ย** มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๘ สาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดการขึ้นทะเบียน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย การเปิดเผยข้อเท็จจริง สิทธิของคู่กรณีในการตั้งข้อรังเกียจ ถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย การสิ้นสุดลงของความเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และสิทธิของผู้ไกล่เกลี่ยที่จะได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย มีการเสนอความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : ให้ความเห็นว่า นายทะเบียนต้องขึ้นทะเบียนผู้ใกล้เคียงตามหมวด ๑ ซึ่งผู้รักษาการตามกฎหมายกำหนดให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการ แต่สำนักงานอัยการสูงสุดหรือองค์กรอื่นก็มีการใกล้เคียงเช่นกัน การขึ้นทะเบียนกับกระทรวงยุติธรรมเป็นการไม่สะดวก เห็นควรเพิ่มถ้าหากเป็นหน่วยงานราชการที่มีคุณสมบัติหรือความสามารถอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนและนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับได้

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดนิยาม “นายทะเบียน” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท ไว้แล้ว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทจึงสามารถขึ้นทะเบียนผู้ใกล้เคียงได้ตามหน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งแต่ละหน่วยงานสามารถกำหนดวิธีปฏิบัติในกฎหมายลำดับรองได้

๓) การใกล้เคียงข้อพิพาททางแพ่ง มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๓๐ สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาททางแพ่ง และการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท มีการเสนอความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม : มีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ข้อพิพาททางแพ่งไว้ หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติต้องการให้เป็นกฎหมายกลางที่สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ แต่การจำกัดจำนวนทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท เป็นการผลักให้บุคคลจำนวนหนึ่งออกไปจากประโยชน์ที่จะได้รับจากร่างพระราชบัญญัตินี้

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติให้ข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้การใกล้เคียงข้อพิพาททางแพ่งสามารถทำได้เหมาะสม

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : มีความเห็นว่า ควรกำหนดให้ชัดเจน กรณีให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงคนหนึ่งหรือหลายคน การจะตกลงตัดสินว่าจะแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงจำนวนเท่าไร หรือหากคู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงได้ บุคคลใดมีอำนาจชี้ขาด

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติให้กรณีที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงจากบัญชีผู้ใกล้เคียงที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการจัดทำไว้

๔) การใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา เห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีการเสนอข้อคิดเห็น

๕) การใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน เห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีการเสนอข้อคิดเห็น

๒. การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการใกล้เคียงข้อพิพาท พ.ศ. ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th

ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑) บททั่วไป ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๒) ผู้ใกล้เคียง ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๓) การใกล้เคียงข้อพิพาททางแพ่ง ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๔) การใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๕) การใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และสรุปรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาดำเนินการตาม ขั้นตอนการเสนอกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

๑) เพิ่มเติมนิยามศัพท์ มาตรา ๓ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานของรัฐตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

๒) แก้ไขบทบัญญัติ มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน

๓) เพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการและแก้ไขวรรค ตอนในร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามแบบการร่างกฎหมายให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องและ เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้ว จึงดำเนินการเป็นร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรืองเสร็จ ที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๑

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมายอย่างรอบด้าน^๓

ด้านเศรษฐกิจ

เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทลดค่าใช้จ่ายในการ ฟ้องร้องคดีต่อศาล เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการต่อสู้คดี รวมถึงลดงบประมาณแผ่นดิน รัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตรากำลัง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

เชิงลบ - ไม่มี -

ด้านสังคม

เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทสามารถยุติหรือระงับ ข้อพิพาทด้วยตนเองได้ ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากความพึงพอใจของคู่กรณีทำให้ปราศจากข้อ ขัดแย้งไม่สร้างศัตรูกันในสังคมเหมือนคำพิพากษาที่ตัดสินให้ฝ่ายใดถูกหรือผิด แต่เป็นการสร้างความ ยุติธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน สามารถขยายผลให้ชุมชนเข้มแข็ง รองรับการที่รัฐมีนโยบายต่าง ๆ สามารถ ส่งผ่านนโยบายไปยังศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนสร้างความสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

เชิงลบ - ไม่มี -

^๓ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist).

ด้านอื่น ๆ

เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและเลือกใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อยุติหรือระงับข้อพิพาทแทนการฟ้องร้องคดีต่อศาล

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

เชิงลบ - ไม่มี -

๔. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของประชาชน

จัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นพร้อมทั้งได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของประชาชน ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th และเว็บไซต์ www.rlpd.go.th

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้พิจารณาความคิดเห็นและข้อสังเกตดังกล่าว เห็นควรยืนยันตามร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาแล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป

๖. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาร่วมกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

กฎหมายใหม่

แก้ไข / ปรับปรุง

ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

กำหนดกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติข้อพิพาทดังกล่าว ทำให้ปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถยุติหรือระงับข้อพิพาทได้ด้วยกลไกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีคนกลางที่เป็นหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนมาเป็นผู้ดำเนินการให้ยุติเรื่องข้อพิพาทนั้น ๆ

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม และค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการแสวงหาความยุติธรรมซึ่งมีราคาแพง ช่วยสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ลดความล้าช้าของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่บังคับใช้ในหลาย ๆ หน่วยงาน รวมถึงสร้างสภาพบังคับของบันทึกข้อตกลงอันเป็นผลจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

เพื่อให้มีกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่าย ประหยัด รวดเร็ว จนสามารถยุติหรือระงับข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญาสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

ประชาชนที่ต้องการความยุติธรรมจะเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยยาก มีค่าใช้จ่ายสูง มีระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม อีกทั้งยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชนที่มีอยู่เดิม เนื่องด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญาไม่มีกฎหมายกลางมากำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมายแตกต่างกัน

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

มีทางเลือกสองทาง ได้แก่ การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. และการดำเนินการตามมาตรา ๖๑/๑ มาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

	ข้อดี	ข้อเสีย
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.	<ul style="list-style-type: none">- ครอบคลุมการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน- ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญา (ความผิดอันยอมความได้ และความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๙๐ มาตรา ๓๙๑ มาตรา ๓๙๒ มาตรา ๓๙๓ มาตรา ๓๙๔ มาตรา ๓๙๕ และมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา) สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน- มีบทบัญญัติให้ผลของข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีสภาพบังคับตามกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none">- เป็นเรื่องใหม่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่ทราบถึงรายละเอียด
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๑/๑ มาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓	<ul style="list-style-type: none">- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงรายละเอียดของข้อกำหนดอยู่แล้ว	<ul style="list-style-type: none">- ไม่ครอบคลุมการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนยังเลือกจะหาความยุติธรรมผ่านกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและมีระยะเวลาอันยาวนาน และในปัจจุบันภาคประชาชนมีความเข้มแข็งสมควรที่จะให้โอกาสมากขึ้นกว่ากฎหมายที่มีอยู่เดิม

๑.๔ มาตรการที่บรรล่วัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญาบางประเภทที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนด

๑. การขึ้นทะเบียน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ค่าตอบแทน จริยธรรมและบทกำหนดโทษผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อให้มีความชัดเจน สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

๓. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เพื่อลดปริมาณคดีอาญาเข้าสู่ศาล และลดปัญหาความขัดแย้ง
เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม

๔. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อให้มีกฎหมายรองรับการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ภาคประชาชน และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

เมื่อมีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก
และยกระดับมาตรฐานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ดังนี้

๑. มีการขึ้นทะเบียน กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ค่าตอบแทน จริยธรรมและบทกำหนดโทษ
ผู้ไกล่เกลี่ยที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด
และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒. มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งมีประสิทธิภาพ
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการเข้าถึงความยุติธรรม

๓. มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เพื่อลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ
เสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

๔. มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน
เพื่อให้มีกฎหมายรองรับการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการความขัดแย้งให้ยุติได้ในชุมชน เกิดความสมานฉันท์ในสังคม

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาความผิดอันยอมความได้และความผิด
ลหุโทษบางมาตรา สามารถยุติหรือระงับได้ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ภาคประชาชนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาเข้าสู่ศาลลดลง
ซึ่งจะช่วยพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกและยกระดับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรฐานสากล

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

จำนวนข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญาเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาลลดลง สังคม ชุมชนที่มี
ความขัดแย้งสามารถจัดการให้ยุติลงได้ด้วยกฎหมายฉบับนี้

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อรัฐ ต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

การกำหนดพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. จะสอดคล้องกับปฏิญญาสากล ว่าด้วย
สิทธิมนุษยชน ข้อ ๗ ที่กำหนดว่า “ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง
ของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน
จากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว”

การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. จะส่งผลดีต่อสังคมและประเทศ
ประชาชนสามารถยุติหรือระงับข้อพิพาทได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทำให้ปริมาณคดีเข้าสู่ศาลลดน้อยลง
ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างให้สังคมอยู่ร่วมกัน
อย่างปกติสุข

การดำเนินการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทย ยิ่งจะทำให้เป็นผลดี ดังนี้

๑. การเมือง เป็นการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

๒. สังคม ส่งเสริมให้สังคมไทยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี เกิดความสมานฉันท์ในสังคม ให้ชุมชนสามารถจัดการความขัดแย้งได้ในชุมชน

๓. เศรษฐกิจ ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และลดภาระงบประมาณภาครัฐในการกระบวนการยุติธรรม

๔. กระบวนการยุติธรรม เป็นทางเลือกให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว การกำหนดพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. จึงเป็นภารกิจที่หน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเอง เนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมถึงศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำกับ ดูแล สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทให้มีสภาพบังคับตามกฎหมาย เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกซึ่งรัฐมีหน้าที่และอำนาจ เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับเอกชน จึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่อย่างไร

ภารกิจนี้ เป็นการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร และอำนาจฝ่ายตุลาการ จึงไม่ควรทำร่วมกับเอกชน เพราะเป็นภารกิจหลักของรัฐในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนไม่สามารถมอบให้เอกชนร่วมดำเนินการได้

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ภารกิจนี้ หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่และประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมถึงศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน สามารถร่วมกันดำเนินการได้ เพื่อเป็นทางเลือกให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรม ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง อันเป็นการลดภาระและทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน รวมถึงลดงบประมาณแผ่นดิน รัฐสามารถลดงบประมาณภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตราค่าจ้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

ภารกิจดังกล่าวไม่สามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ เนื่องจากเป็นภารกิจที่ต้องใช้อำนาจเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเป็นผู้ร่วมสนับสนุนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายดังกล่าว

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function))

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีภารกิจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพึงได้รับตามกฎหมาย และตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยมีหน้าที่และอำนาจ (๓) ส่งเสริมและพัฒนากลไกการระงับข้อพิพาทในสังคม

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๔.๑ สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ๔.๒ สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาล ในสังคมไทย ภายใต้แผนงานและโครงการสำคัญ ที่ ๕.๗ การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนและการให้ความช่วยเหลือประชาชน ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนด้านกระบวนการยุติธรรม ทางเลือก ๒) สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ๓) ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เบื้องต้นแก่ประชาชน

แนวทางการปฏิรูปประเทศ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ๒.๑ จัดตั้งระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ ๒. การปฏิรูปกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม ๒.๒ จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย (กลาง) เพื่อส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง อันเป็นการลดภาระของประชาชน

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางการบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

ไม่สามารถใช้มาตรการทางการบริหารได้

ถ้าใช้มาตรการทางการบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

มาตรการทางการบริหารไม่สามารถทำให้เกิดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ เพราะการยุติข้อพิพาทต้องเกิดจากความสมัครใจของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย การใช้อำนาจทางการบริหารจะเป็นการแทรกแซง หรือเบียดเบียนความยุติธรรม ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ข้อ ๑๑.๑ เปรียบปรุง ประมวลกฎหมายหลักของประเทศ และกฎหมายอื่น ๆ ที่ล้าสมัย ไม่เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศเป็นอุปสรรค ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และข้อ ๑๑.๕ ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชน ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยให้เข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่าย รวดเร็ว ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่มีความสำคัญเร่งด่วนสมควรเร่งรัด ดำเนินการให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายที่กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าของเรื่อง จำนวน ๓๗ ฉบับ ซึ่งรวมถึง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาไกล่เกลี่ยช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ๒.๑ จัดตั้งระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ ๒. การปฏิรูปกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม ๒.๒ จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย (กลาง) เพื่อส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ย ของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง อันเป็นการลดภาระของประชาชน

ดังนั้น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงกับนโยบาย แต่กฎหมายในปัจจุบันยังมีความล้าสมัยกันทำให้การไกล่เกลี่ยไม่มีประสิทธิภาพ การเสนอกฎหมายการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในครั้งนี้ จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ทางอาญา และภาคประชาชนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลให้คดีขึ้นสู่ศาลลดลง ซึ่งจะช่วยพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก และยกระดับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ได้มาตรฐานสากลมากขึ้น

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

- ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก
เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้บังคับกฎหมาย
- ทอยยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก
ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

- ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจาก
- มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด
มีการทอระยะเวลาการบังคับใช้หนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับตั้งแต่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเตรียมการและการออกกฎหมายอนุบัญญัติ
- ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
ไม่ควรกำหนดเวลาสิ้นสุด เนื่องจากเป็นกฎหมายกลางที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎหมายในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น
ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติเพื่อให้มีผลใช้บังคับพร้อมกันทั่วประเทศ

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม

ระบบผสม

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในเชิงควบคุม กำกับ/ติดตาม และส่งเสริม ดังนี้

• ในส่วนมาตรการควบคุม

- มีการกำหนดการขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน บัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย
คุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย และบทกำหนดโทษ เพื่อให้มีความชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้ตามที่กฎหมายกำหนด
และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

- มีการกำหนดให้การจัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน
ต้องมีการควบคุมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

• ในส่วนมาตรการกำกับ/ติดตาม

- มีการกำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

• ในส่วนมาตรการส่งเสริม

- มีการกำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกัน
เป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการนำระบบอนุญาตมาใช้ในกฎหมาย เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การออก
หนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอ
ขึ้นทะเบียน และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย

๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
เกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำเป็นต้องใช้ระบบอนุญาตเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การออกหนังสือ
รับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน
และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท รวมถึงศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทภาคประชาชนภายใต้การกำกับดูแลของกรมคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพถือปฏิบัติ

๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร คุ่มค่าต่อภาระ
ที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร

ไม่มี

๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตหรือไม่ อย่างไร

มี ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพของผู้ใกล้เคียง การเพิกถอนการเป็นผู้ใกล้เคียง และแบบบัตรประจำตัวผู้ใกล้เคียง

๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่

มี โดยกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง

๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร

มี โดยกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง

๓.๗.๖ มีการต่ออายุการอนุญาตหรือไม่

มี โดยกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไร

ไม่มีระบบคณะกรรมการในกฎหมายนี้ แต่อาศัยกลไกของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ในการส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรับรองหลักสูตรการอบรมใกล้เคียงข้อพิพาท

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

มี โดยแนวทางการใช้ดุลยพินิจแต่ละเรื่องจะมีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรองอย่างชัดเจน ดังนี้

๑) การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทไว้ในกฎหมาย

๒) การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรอง การเพิกถอนการเป็นผู้ใกล้เคียง

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา

โทษทางปกครอง

ระบบผสม

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด

การกำหนดโทษทางอาญาเป็นการป้องปรามไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใกล้เคียงข้อพิพาทกระทำ ความผิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

- ๑) กำหนดเป็นโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ๒) กำหนดเป็นโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่

มี ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๑/๑ มาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓

๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ที่เสนอเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขยายขอบเขตการดำเนินงานให้หน่วยงานของรัฐ อาทิ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ รวมถึงศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง และข้อพิพาททางอาญาได้ ทำให้ไม่สามารถเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ และร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. จะไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายอื่น

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

• ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย

- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
- หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

• ผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กรมบังคับคดี

- คู่กรณี
- ผู้ไกล่เกลี่ย

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทลดค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดีต่อศาล เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการต่อสู้คดี รวมถึงลดงบประมาณแผ่นดิน รัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตราค่าจ้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

- เชิงลบ
- ไม่มี

ด้านสังคม

- เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทสามารถยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยตนเองได้ ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากความพึงพอใจของคู่กรณีทำให้ปราศจากข้อขัดแย้งไม่สร้างศัตรูกันในสังคมเหมือนคำพิพากษาที่ตัดสินให้ฝ่ายใดถูกหรือผิด แต่เป็นการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน สามารถขยายผลให้ชุมชนเข้มแข็ง รองรับการที่รัฐมีนโยบายต่างๆ สามารถส่งผ่านนโยบายไปยังศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนสร้างความสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

- เชิงลบ

ไม่มี

ด้านอื่น ๆ

- เชิงบวก การดำเนินการตามกฎหมายนี้จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและเลือกใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อยุติหรือระงับข้อพิพาทแทนการฟ้องร้องคดีต่อศาล

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก หน่วยงานของรัฐ และประชาชน

- เชิงลบ

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

สิทธิบางประการของบุคคลถูกจำกัด อาทิ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ยสิทธิในการฟ้องคดีอาญา ระงับด้วยผลของบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญา สิทธิในการรับทรัพย์สินจากผู้อื่น

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

การจำกัดสิทธิของบุคคลดังกล่าวจึงกระทำไปเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาความเป็นกลางของการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย และเพื่อให้การบังคับตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

ประชาชนมีทางเลือกในการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สามารถระงับข้อพิพาทได้โดยง่ายมีขั้นตอน ระยะเวลาสั้น และไม่มีค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหา เพราะไม่ต้องมีการจ้างทนายความ การวางเงินประกันศาล เมื่อตกลงกันได้แล้วคู่กรณีสามารถอยู่ร่วมกันได้ดังเดิมเพราะการไกล่เกลี่ยย่อมเกิดด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ไม่ได้สร้างศัตรูกันในสังคมเหมือนคำพิพากษาที่ตัดสินให้ฝ่ายใดถูกหรือผิด แต่เป็นการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน อีกทั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเป็นเสมือนแกนหลักในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เพราะผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยรู้จักและเป็นที่เคารพของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย รัฐสภาพปัญหาของคู่กรณีอย่างถ่องแท้ อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้สามารถระงับข้อพิพาทได้โดยง่าย

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่สร้างภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนเกินจำเป็น เพราะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่มีค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอันเป็นภาระของภาคประชาชน

นอกจากนี้ ยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้สะดวกและรวดเร็ว สามารถลดจำนวนคดีชั้นศาลในปริมาณเท่ากับจำนวนที่ไกล่เกลี่ยได้ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจในชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและรัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมได้ในกรอบงบประมาณทั้งอัตราค่าล้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี สามารถขยายผลให้ชุมชนเข้มแข็ง รองรับการที่รัฐมีนโยบายต่าง ๆ สามารถส่งผ่านนโยบายไปยังศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนและสร้างความสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นกลไกสำคัญในการระงับข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญา เป็นทางเลือกให้ผู้ประกอบการสามารถระงับข้อพิพาทได้โดยหน่วยงานของรัฐ แทนการฟ้องร้องคดีต่อศาลซึ่งใช้ระยะเวลานานกว่าคดีจะถึงที่สุด อันเป็นการลดระยะเวลา การเสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อยเพียงใด

เมื่อภาคธุรกิจมีค่าต้นทุนจากการระงับข้อพิพาทลดลง มีความสะดวกในการระงับข้อพิพาท ย่อมเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างประเทศ

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด

ร่างพระราชบัญญัตินี้ มีได้เป็นการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาโดยตรง แต่หากกฎหมายมีผลบังคับใช้อาจทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบและนวัตกรรมในการดำเนินการไกล่เกลี่ย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยสะดวก และรวดเร็วมากขึ้น

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ร่างพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกัน เกิดการบูรณาการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม เพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญา

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

ร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้ส่งผลให้มีการลดงบประมาณแผ่นดินโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาผลโดยอ้อมแล้ว การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสามารถลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้ในกรอบงบประมาณทั้งอัตราค่าล้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

ประเมินผลสัมฤทธิ์จากประสิทธิภาพของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สามารถทำให้ข้อพิพาทยุติลงได้ คู่กรณีไม่นำข้อพิพาทฟ้องร้องคดีต่อศาล อันเป็นการลดปริมาณคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ภายในระยะเวลาห้าปีที่กฎหมายบังคับใช้

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

อาจมีความยุ่งยากในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากต้องสร้างการรับรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติที่กำหนดขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่หลังจากได้ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และผู้เกี่ยวข้อง และหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกันแล้ว ความยุ่งยากก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามภารกิจที่กำหนดตามร่างพระราชบัญญัตินี้มีความคุ้มค่าต่อประชาชนสูงมาก เนื่องจากงบประมาณของรัฐที่ต้องใช้เพิ่มเติมกับหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน มีไม่มากนัก และกฎหมายฉบับนี้มิได้กำหนดภาระหน้าที่ให้ประชาชนปฏิบัติตาม มิได้จำกัดสิทธิของประชาชนแต่เป็นการเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนสามารถระงับข้อพิพาทได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ลดภาระค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดี รวมถึงค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

ใช้กำลังคนที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิม

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย

โดยเป็นงบดำเนินงาน จำนวน ๕๓.๘ ล้านบาท และงบลงทุน จำนวน - ล้านบาท

๑) งบดำเนินงาน ค่าตอบแทน ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ฯลฯ

- ค่าตอบแทนผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๒๗.๗ ล้านบาท

- ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๑๑.๑ ล้านบาท

- ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๑๕.๐ ล้านบาท

๒) งบลงทุน ได้แก่

๖.๒ ในกรณีที่ เป็นร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย

• ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม สามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดอบรม/เสวนา/ประชุมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. รวมทั้งผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(๒) ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ โซเชียลมีเดีย เป็นต้น

(๓) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการเผยแพร่ความรู้ และช่องทางในการขอรับบริการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

• เจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดอบรม/เสวนา/ประชุมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่

ในหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และฝึกอบรมให้แก่ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

(๓) สร้างภาคีเครือข่ายการทำงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางเทคนิค

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

(๑) สร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สายด่วนคลินิกยุติธรรม แอปพลิเคชัน ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ เครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(๒) การจัดทำข้อมูลเอกสารแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงเอกสารแนะนำการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) การเผยแพร่ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ของเอกสารและข้อมูลตามข้อ (๒)

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

ไม่มีหน่วยงานที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อน แต่มีหน่วยงานที่ปฏิบัติภารกิจใกล้เคียง คือ กระทรวงมหาดไทย เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน หรืออาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ เพื่อเป็นทางเลือกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมและยุติข้อพิพาทได้ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ส่งผลกระทบต่อการทำงานของโดยตรงต่อ

- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งกระทรวงมหาดไทย

- หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

- ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งกระทรวงมหาดไทย

- หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

- ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่

ประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจาก
เนื่องจากต้องมีการออกกฎหมายลำดับรองโดยผู้รักษาการตามกฎหมาย

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ
- มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง แต่มีการกำหนดอนุบัญญัติเกี่ยวกับการขึ้นเบี่ยน การออกหนังสือรับรอง การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรอง และบัตรประจำตัวผู้ถือเกลี่ย โดยมีขั้นตอนและระยะเวลา ดังนี้

ขั้นตอน	ระยะเวลา
การขึ้นเบี่ยน	ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่รับคำขอ
การออกหนังสือรับรอง	ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่รับคำขอ
การออกใบแทนหนังสือรับรอง	ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่รับคำขอ
การออกบัตรประจำตัวผู้ถือเกลี่ย	ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่รับคำขอ

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมอย่างไร

การใช้ดุลพินิจของศาลในการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย รวมถึงประโยชน์ของสาธารณะจากกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ขัดต่อกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการใช้อำนาจตุลาการตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร

มีการให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นนายทะเบียน ให้อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การจัดทำบัญชีผู้ถือเกลี่ยของหน่วยงาน

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีระบบตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยในกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่า การใกล้เคียงข้อพิพาทของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนได้มาตรฐานและออกหนังสือรับรองให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้หรือหรือสิทธิภาคีอาญา มาฟ้องระงับไป (มาตรา ๓๙ วรรคสอง) และมีระบบการคานอำนาจโดยศาลมีอำนาจที่จะไม่บังคับตามข้อตกลง หรือคู่กรณีที่ถูกบังคับตามข้อตกลงพิสูจน์ได้ว่าบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๓๒)

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

กระบวนการร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๒ อีกทั้งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีกลไกการตรวจสอบก่อนให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลง ซึ่งถือเป็นการคานอำนาจจากฝ่ายตุลาการ

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่

มาตรา	กรอบระยะเวลา	กรอบสาระสำคัญของกฎหมาย
มาตรา ๘ วรรคท้าย การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรอง การขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพของผู้ใกล้เคียง การเพิกถอนการเป็นผู้ใกล้เคียง และแบบบัตรประจำตัวผู้ใกล้เคียง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง	ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา	หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพของผู้ใกล้เคียง การเพิกถอนการเป็นผู้ใกล้เคียง และแบบบัตรประจำตัวผู้ใกล้เคียง
มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใกล้เคียงในหน่วยงานซึ่งดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท ให้ผู้ใกล้เคียงได้รับคำตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา	คำตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท
มาตรา ๒๒ วรรคสอง การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการให้ผู้ใกล้เคียงคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน	ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศพระราชบัญญัติ	หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการให้ผู้ใกล้เคียงคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	ในราชกิจจานุเบกษา	ผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน
มาตรา ๓๓ ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒	ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา	ข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท
มาตรา ๔๐ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา	การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

- ๑) ร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรอง แบบบัตรประจำตัว การยื่นคำคัดค้าน การสิ้นสภาพ และการเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ.
- ๒) ร่างระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานของรัฐ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร

ไม่มี

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

หน่วยงานภาครัฐ

สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และกรมบังคับคดี

ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

ประชาชนทั่วไป

องค์กรอื่น ได้แก่ สภานายความ สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ผู้ประนีประนอม
ประจำศาลอาญา ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ รวมถึงได้รายงานผลการ
รับฟังความคิดเห็นให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและเสนอมาประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

จัดทำ ไม่จัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น

ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

จัดทำร่างกฎหมาย

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง
และการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

ลงชื่อ.....
เกิดโชค เกษมวงศ์จิตร

(นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรกฎาคม ๒๕๖๑

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ๑. นายวรากร โสมนะพันธ์

๒. นายพิรภัทร บุญรอด

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

หมายเลขติดต่อ ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๖๙ , ๐๘ ๓๒๙๖ ๖๒๒๙

เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๒๖๘๓๔ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่ารองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานหลักในการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เป็นกฎหมายกลาง โดยให้พิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงยุติธรรมนำเรื่องนี้เสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติของกระทรวงยุติธรรมให้ความเห็นไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาด้วย แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป โดยมีความเป็นมาตามลำดับดังต่อไปนี้

๑. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๘๔๘ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้พิจารณาถึงขอบเขตของหลักการ ความเหมาะสม การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน รวมถึงความซ้ำซ้อนของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กับกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยให้เชิญกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเข้าร่วมชี้แจงด้วย หากมีประเด็นในเชิงนโยบายที่ยังขัดแย้งกันให้หารือคณะรัฐมนตรีก่อน แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่าหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน แม้จะไม่มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงยุติธรรมยังสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนและอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนได้อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะออกเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่ (เรื่องเสร็จที่ ๕๙๗/๒๕๕๘^๑)

๒. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๙๖๔๔ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่ากระทรวงยุติธรรมยืนยันหลักการเดิมรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

^๑ส่งพร้อมหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๒/๘๑ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีหลักเกณฑ์บางประการที่ยังไม่เหมาะสม เช่น การกำหนดให้มีการ โกล่เกลี่ยในคดีความผิดลหุโทษได้และสำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอให้มีการตรากฎหมายในลักษณะ เดียวกัน อีกทั้งกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการโกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดินอยู่แล้วแนวทางในการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการโกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ กระทรวงยุติธรรมเสนอนี้จึงสมควรบัญญัติให้เป็นกฎหมายกลาง กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับ กระบวนการโกล่เกลี่ยข้อพิพาทในทุกระดับให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยอาจต้องมีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายปัจจุบัน ที่บังคับใช้อยู่บางส่วนหรือทั้งหมดด้วยก็ได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๒๑/๒๕๕๘^๒)

๓. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๑๖๐๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่าสำนักงานศาลยุติธรรม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการโกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งมอบให้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือร่วมกันเพื่อพิจารณาหาข้อสรุป และเสนอความเห็น เพื่อจะได้เห็นขั้นตอนที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นไม่ตรงกัน โดยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีกฎหมายกลาง สำหรับการโกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้ยืนยันในอำนาจและหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมาย ปัจจุบัน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการซ้ำซ้อนกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการโกล่เกลี่ย ข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๙๑๖/๒๕๕๖) เห็นควรพิจารณารวมเนื้อหาตามร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการโกล่เกลี่ย ข้อพิพาททุกฉบับที่เสนอโดยหน่วยงานต่าง ๆ ไปในคราวเดียวกันเพื่อตรากฎหมายเกี่ยวกับ กระบวนการโกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นกฎหมายกลางต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๙๗/๒๕๕๘^๓)

๔. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๒๖๘๓๙ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่ารองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานหลักในการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการ โกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เป็นกฎหมายกลาง โดยให้พิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงยุติธรรมนำเรื่องนี้เสนอคณะกรรมการ พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติของกระทรวงยุติธรรมให้ความเห็นไปยังสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาด้วย แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๕. การดำเนินการในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยฝ่ายเลขานุการฯ กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม ก่อนนยกัร่างพระราชบัญญัติการโกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

^๒ ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๒/๑๕๗ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๓ ส่งพร้อม หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๒/๒๒๑ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางตามคำสั่งของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ดังกล่าวไว้ในข้อ ๔ เสนอต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อพิจารณา โดยสรุป ดังนี้

๕.๑ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุฯ) ได้ให้แนวทางแก่ฝ่ายเลขานุการฯ ว่าในการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนอมข้อพิพาท เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางนั้น ให้รวมบทบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งทางแพ่งและทางอาญาที่มีหลักการและเนื้อหาเดียวกันตามร่างพระราชบัญญัติที่หน่วยงานต่าง ๆ เสนอไว้เป็นฉบับเดียวกัน ได้แก่ (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ของกระทรวงยุติธรรม และ (๒) ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ของสำนักงานศาลยุติธรรม อย่างไรก็ตาม การรวมเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องไม่กระทบต่ออำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีอยู่ตามกฎหมายเฉพาะในปัจจุบัน เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้กฎหมายนั้นมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันต่อไป

๕.๒ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาแนวทางและขอบเขตในการยกร่างกฎหมายกลางเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนอมข้อพิพาทตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุฯ) มอบหมาย จึงสรุปผลการประชุมได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเห็นด้วยในหลักการที่จะกำหนดให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนอมข้อพิพาท โดยแต่ละหน่วยงานรับไปตรวจสอบว่ามีกฎหมายหรือระเบียบภายในที่ขัดกับหลักการในการยกร่างกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ประการใด

๕.๓ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ประชุมร่วมกับผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เพื่อทำความเข้าใจหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอมา ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีความเห็นว่าควรมีกฎหมายกลางในเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมากกว่าที่จะออกเป็นกฎหมายลักษณะเดียวกันหลายฉบับ ซึ่งสรุปผลการประชุมได้ว่าผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นด้วยในหลักการที่จะกำหนดให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนอมข้อพิพาท เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการไกล่เกลี่ยโดยชุมชนคือ ความสมานฉันท์ หากคู่พิพาทเป็นเพื่อนบ้านกันแล้วต้องไปขึ้นศาลย่อมมีความรู้สึกไม่ดีต่อกัน ดังนั้น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยชุมชนจึงควรทำได้กับคดีทุกประเภท และสำหรับกรณีที่กำหนดให้ทำการไกล่เกลี่ยคดีแพ่งได้ในคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสามแสนบาทตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ นั้น เห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะมูลค่าที่ดินตามโฉนดแปลงเดียวอาจมากกว่าจำนวนทุนทรัพย์ดังกล่าว และคดีแพ่งส่วนใหญ่ที่เกิดในชุมชน คือ การบุกรุกที่ดิน การกู้ยืมเงินหรือหนี้นอกระบบ หากมีการไกล่เกลี่ยโดยชุมชน คนในชุมชนจะอยู่ด้วยกันได้ ระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านไม่เสียหาย หลักการการไกล่เกลี่ยโดยชุมชนควรเปิดกว้าง เช่น คดีอาญาที่ยอมความไม่ได้ ควรเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยได้ เพื่อให้เกิดผลที่มุ่งประสงค์ คือ ความสมานฉันท์ในชุมชน ไม่ใช่เพียงการยุติคดี

๕.๔ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ฝ่ายเลขานุการฯ กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอเรื่องต่อที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อพิจารณาวางแนวทางในการดำเนินการยกร่างกฎหมายกลางเกี่ยวกับกระบวนการ

ใกล้เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตามคำสั่งของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) มอบหมาย โดยได้รับฟังความเห็นจากตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นชอบตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยให้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็น กฎหมายกลางในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทตามแนวทางที่ที่ประชุมให้ไว้โดยสรุป ดังนี้

๔.๔.๑ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นดังนี้

(๑) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ชี้แจงว่าที่ผ่านมากระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาทในชุมชนมาโดยตลอด แต่เกิดปัญหาว่าข้อตกลงที่เกิดจากการใกล้เกลี่ยดังกล่าวไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีสภาพบังคับ หากคู่พิพาทไม่ปฏิบัติตามที่ ตกลงกัน ต้องเริ่มต้นดำเนินคดีต่อศาลกันใหม่ ทำให้การใกล้เกลี่ยไม่เกิดประโยชน์ จึงเสนอ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการการใกล้เกลี่ยข้อพิพาท โดยให้ข้อตกลงที่เกิดจากการใกล้เกลี่ยมีผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ทำนองเดียวกับกฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้เกลี่ยซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรมไม่ขัดข้องหากจะมีกฎหมายกลางกำหนดหลักเกณฑ์การใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาท ทั้งหมด เพื่อที่จะไม่ต้องมีการตรากฎหมายหลายฉบับสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้ใกล้เกลี่ยได้ ตั้งแต่ในชั้นชุมชนจนกระทั่งกระบวนการก่อนชั้นศาล

(๒) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ชี้แจงว่าปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งในระดับอำเภอและในระดับหมู่บ้าน โดยในระดับอำเภอ มีกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้ว คือ กฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. ๒๕๕๓ ออกตามความในมาตรา ๒๑/๒ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๕๓ ออกตามความในมาตรา ๒๑/๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่วนในระดับหมู่บ้าน มีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอม ข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้อำนาจคณะกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่ ใกล้เกลี่ยข้อพิพาทได้ด้วย กระทรวงมหาดไทยไม่ขัดข้องหากจะมีการตรากฎหมายกลางว่าด้วย การใกล้เกลี่ยข้อพิพาท แต่ไม่เห็นด้วยหากจะยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาท ที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบดูแลอยู่

(๓) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ชี้แจงว่าปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน ที่ดำเนินการใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาทให้ประชาชน โดยไม่มีความขัดแย้งกัน ขึ้นอยู่กับประชาชน จะเลือกให้หน่วยงานใดดำเนินการใกล้เกลี่ยให้ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดมีระเบียบสำนักงาน อัยการสูงสุดว่าด้วยการใกล้เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๔ วางหลักเกณฑ์ในการดำเนินการใกล้เกลี่ย เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใกล้เกลี่ย ข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอว่ามีลักษณะเป็นทางเลือกของประชาชน ในการใกล้เกลี่ยระงับข้อพิพาท เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนในชุมชนให้ระงับข้อพิพาทกันตัวเอง ในชุมชน มีใช้กฎหมายกลางในการใกล้เกลี่ย

(๔) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ชี้แจงว่าปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ดำเนินการใกล้เกลี่ยคดีไว้กับคู่ความในชั้นศาลอยู่แล้ว ไม่ขัดข้องกับร่างพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

(๕) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เคยเสนอร่างพระราชบัญญัติ การใกล้เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. แต่เมื่อเป็นนโยบาย

ของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิชาญา) ที่จะให้มีกฎหมายกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงถอนเรื่องดังกล่าวไป

(๖) ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ชี้แจงว่ากรุงเทพมหานคร มีคณะกรรมการชุมชน แต่ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะตกลงกันในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในชั้นศาลมากกว่าการไกล่เกลี่ยกันเองในชุมชน อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจยังไม่ครอบคลุมถึงกรุงเทพมหานคร สังเกตได้จากบทนิยามคำว่า "ยุติธรรมจังหวัด" ซึ่งไม่มีอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(๗) ผู้แทนกระทรวงการคลัง ชี้แจงว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เกี่ยวข้องกับกระทรวงการคลัง ส่วนของการกำหนดระเบียบเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการไกล่เกลี่ย

(๘) ผู้แทนสำนักงบประมาณ มีข้อสังเกตว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไกล่เกลี่ยเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณที่ตั้งไว้ในส่วนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สังกัดกระทรวงยุติธรรมอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีมาตรา ๑๔ กำหนดให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไว้เป็นพิเศษอีก

(๙) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ขัดข้องกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

๕.๔.๒ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้ว มีความเห็นสรุปได้ดังนี้

(๑) การตรากฎหมายกลาง สมควรรวบรวมกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งร่างกฎหมายตามที่กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมเสนอเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีหลักเกณฑ์และมาตรฐานอย่างเดียวกัน โดยไม่กำหนดตอ้งค์กรกลางขึ้นมา แต่ให้แต่ละองค์กรดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายกลางฉบับนี้ กฎหมายกลางว่าด้วยการไกล่เกลี่ย อาจยกเลิกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับในปัจจุบันก็ได้ แล้วให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนำหลักเกณฑ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปใช้ ขึ้นอยู่กับคู่พิพาทที่จะเลือกนำข้อพิพาทไปให้หน่วยงานใดไกล่เกลี่ย แต่หากไม่ต้องการยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ อาจนำหลักการตามบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติในร่างกฎหมายกลางฉบับนี้ด้วยโดยบัญญัติให้ละเอียดมากขึ้น เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการไกล่เกลี่ยได้ต่อไปโดยมีกฎหมายกลางฉบับนี้ที่กำหนดรายละเอียดกฎเกณฑ์การไกล่เกลี่ยที่มากขึ้น

(๒) กรณีความผิดลหุโทษแม้จะไกล่เกลี่ยกันแล้ว แต่ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นควรเปรียบเทียบตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คดีที่ระงับไม่ได้ทำให้การไกล่เกลี่ยไม่มีประโยชน์ คดีความผิดลหุโทษจึงไกล่เกลี่ยกันไม่ได้ อย่างไรก็ตาม กรณีความผิดลหุโทษอาจกำหนดให้ไกล่เกลี่ยได้เฉพาะความผิดที่มีผลกระทบเฉพาะกับปัจเจกบุคคล ถ้าเป็นความผิดลหุโทษที่กระทบต่อส่วนรวมจะให้ไกล่เกลี่ยกันไม่ได้ ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ การกำหนดให้ข้อตกลงในการไกล่เกลี่ยซึ่งเกิดจากการตกลงกันเองระหว่างคู่กรณีให้มีผลเหมือนกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทประเภทหนึ่ง จะเหมาะสมหรือไม่

(๓) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอมุ่งหมายให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนโดยคนในชุมชนเท่านั้น แต่ถ้าคณะกรรมการฯ เห็นควรขยายขอบเขตให้เป็นกฎหมายกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งหมดก็ต้องพิจารณากันอีกครั้งหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายเลขานุการฯ กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ขึ้นใหม่ โดยได้ปรับปรุงเนื้อหาจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ของกระทรวงยุติธรรมและร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ของสำนักงานศาลยุติธรรม ประกอบกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อกำหนดหลักการ และเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติให้สอดคล้องกับแนวทางซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) มอบหมาย มติที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และความเห็นจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อตรวจพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

ในการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานกิจการยุติธรรม) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นสมควรจัดทำเป็นบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีหลักการเป็นการกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้เป็นกฎหมายกลาง โดยหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคประชาชนสามารถนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไปใช้ยุติหรือระงับข้อพิพาทได้ ทั้งข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท

๒. เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญา บางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณี เป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้น ในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เหตุผลของร่างพระราชบัญญัตินี้มีความสอดคล้องกับ หลักการและเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๓. โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีจำนวนทั้งหมด ๔๒ มาตรา ประกอบด้วย

๓.๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๑ ถึงร่างมาตรา ๗)

๓.๒ หมวด ๑ ผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๑๘)

๓.๓ หมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๓.๓.๑ ส่วนที่ ๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง (ร่างมาตรา ๑๙ ถึงร่างมาตรา ๓๐)

๓.๓.๒ ส่วนที่ ๒ การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๑ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

๓.๔ หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา (ร่างมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๓๗)

๓.๕ หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘ ถึงร่างมาตรา ๔๐)

๓.๖ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๑ ถึงร่างมาตรา ๔๒)

๔.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ยกร่างขึ้นใหม่

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังนี้

๔.๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๑ ถึงร่างมาตรา ๘)

๔.๑.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.”

๔.๑.๒ วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป อนึ่ง การกำหนดให้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ “เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน” เนื่องจากก่อนร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับการออกกฎหมายลำดับรองตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประกอบกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ให้ความเห็นไว้ว่าจะต้องมีการดำเนินการเพื่อเตรียมการอบรมและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยให้ครบทุกจังหวัดเพื่อให้มีผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนด้วย

๔.๑.๓ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีบทนิยามเพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้แก่ คำว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” “ผู้ไกล่เกลี่ย” “ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” “หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” “หน่วยงานของรัฐ” และ “นายทะเบียน” โดยมีความหมาย ดังนี้

(๑) “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกันเพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี อนึ่ง ข้อยกเว้น “ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี” เนื่องจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นศาลและชั้นบังคับคดีมีข้อกำหนดที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์ในร่างพระราชบัญญัตินี้และสำหรับข้อจำกัดที่ว่า “ปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท” ได้นำต้นแบบมาจากข้อ ๑ วรรคสาม ของ UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation (๒๐๐๒) ที่บัญญัติว่า “The conciliator does not have the authority to impose upon the parties a solution to the dispute.” เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีความแตกต่างจากการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ

(๒) “ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อนึ่ง บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยดังกล่าวต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามร่างมาตรา ๙ ส่วนบุคคล

ซึ่งมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจมีกรณีไม่ต้องผ่านการอบรม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรองตาม (๑) ของร่างมาตรา ๔ ก็ได้ โดยกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้นตามร่างมาตรา ๘ วรรคสอง เช่น ผู้อาวุโสซึ่งมีวิญญูเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนและมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เพียงพออยู่แล้ว เป็นต้น

(๓) "ข้อตกลงระงับข้อพิพาท" หมายความว่า ข้อตกลงที่คู่กรณีตกลง ให้มีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่าย มีอยู่และให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเพียงเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น อนึ่ง ความรับผิดชอบตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนี้ คู่กรณีต้องรับผิดชอบเฉพาะในส่วนของผลผูกพันที่เกิดขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมายและรับผิดชอบเพียงเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเท่านั้น

(๔) "หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท" หมายความว่า หน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทั้งนี้ มิได้กำหนดให้ศูนย์ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า "หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท" เนื่องจากศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลแต่เป็น หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อาจดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทโดยการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น แทนได้ตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) "หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วน ภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยจำกัดเฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่าง พระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้มีความชัดเจนว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่เป็นหน่วยงานของรัฐตามร่างพระราชบัญญัตินี้ และป้องกันปัญหาการตีความอาจเกิดขึ้นในอนาคต

(๖) "นายทะเบียน" หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่ง ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งจะเป็นผู้ขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ เพียงหน่วยงานเดียว และหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีอิสระในการกำหนด หลักสูตรภายในหน่วยงานของตนได้ รวมทั้งแต่ละหน่วยงานสามารถดำเนินการรับขึ้นทะเบียนและ อบรมผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วยตนเอง โดยมีหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานเป็นนายทะเบียน

๔.๑.๔ บทบัญญัติรองรับผลการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ของตน (ร่างมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง) เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการกำหนดหลักเกณฑ์กลางว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งทุกหน่วยงานสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่จำกัดเพราะเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ประเภทหนึ่งเท่านั้น หากหน่วยงานใดเห็นว่ามีอำนาจก็สามารถนำหลักเกณฑ์กลางว่าด้วย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไปใช้ได้ โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณี เป็นสำคัญ เพราะท้ายที่สุดเมื่อคู่กรณีตกลงกันได้แล้วคดียอมเป็นอันระงับไป และกำหนดให้หน่วยงาน ของรัฐดังกล่าวอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ (ร่างมาตรา ๔ วรรคสอง)

เพื่อเปิดโอกาสและไม่ปิดกั้นหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามกฎหมายเฉพาะของตนอยู่แล้ว ให้สามารถนำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้ได้ด้วย

๔.๑.๕ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อให้กระทรวงยุติธรรมได้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดบ้างที่มีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๔.๑.๖ การขยายอายุความในกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล และศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลง (ร่างมาตรา ๖) กำหนดให้ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้ว ในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงดังกล่าว ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๒ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นับระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๖ วรรคสอง) ทั้งนี้ บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖ เป็นไปตามแนวทางการเขียนบทบัญญัติเรื่องอายุความสะกดหยุดลงในมาตรา ๑๔๓/๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณี

๔.๑.๗ มาตรารักษาการ (ร่างมาตรา ๗) กำหนดให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง) โดยข้อกำหนด กฎกระทรวง และระเบียบนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคสาม) ทั้งนี้ เพื่อกำหนดตำแหน่งผู้รักษาการและระบบหน้าที่และอำนาจของผู้รักษาการตามกฎหมายให้มีความชัดเจนซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามรูปแบบการเขียนกฎหมายของสำนักงาน

๔.๒ หมวด ๑ ผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๑๘)

๔.๒.๑ การขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๘) กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขออนุญาตขึ้นทะเบียน (ร่างมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง) เพื่อให้อำนาจแก่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสามารถดำเนินการรับขึ้นทะเบียนและอบรมผู้ไกล่เกลี่ยด้วยตนเองได้ โดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานเป็นนายทะเบียน และให้นายทะเบียนมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น (ร่างมาตรา ๘ วรรคสอง) นอกจากนี้เพื่อให้มีจำนวนผู้ไกล่เกลี่ยที่เพียงพอเห็นควรให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีอำนาจในการสรรหาและรับรองบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งเป็นบุคคลที่ยอมรับนับถือของคนในท้องถิ่นเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ เช่น พระสงฆ์ ข้าราชการเกษียณอายุราชการ หรือผู้สูงอายุเข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรองตามร่างมาตรา ๙ ก. (๑) และกำหนดให้การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอ

ขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพ ของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและแบบบัตรประจำตัว ผู้ไกล่เกลี่ยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๘ วรรคสาม) ทั้งนี้ เพื่อความเหมาะสมและเป็นไปตามแบบการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

อนึ่ง คำว่า "การสิ้นสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย" ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วยนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระทรวงยุติธรรมสามารถ ออกกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดของเหตุแห่งการสิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยต่อไป โดยพิจารณาที่เหตุแห่งความหนักเบาของการกระทำความผิด กล่าวคือ หากเป็นการกระทำความผิด ไม่ร้ายแรงย่อมมีผลทำให้สิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย แต่ไม่ถูกตัดสิทธิที่จะขอขึ้นทะเบียน ผู้ไกล่เกลี่ยใหม่ และถ้าหากเป็นการกระทำความผิดร้ายแรง ย่อมมีผลทำให้ถูกเพิกถอน การเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ และถูกตัดสิทธิการขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยใหม่จนกว่าจะครบกำหนด ห้าปีนับแต่วันถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของเหตุความเป็น ผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงตามร่างมาตรา ๙ ข. (๓)

๔.๒.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๙) กำหนดไว้เพื่อให้ผู้ไกล่เกลี่ยมีมาตรฐาน โดยผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้ (๑) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการ พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติรับรอง และ (๒) เป็นผู้มิประสบการณในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๙ ก.) และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้ (๑) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือ (๓) เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้และยังไม่พ้นห้าปี นับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๙ ข.) ทั้งนี้ เพื่อให้ ผู้ไกล่เกลี่ยมีมาตรฐานเดียวกันและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ หน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๐) กำหนดให้ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (๑) กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (๒) ช่วยเหลือ อำนาจความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทางยุติข้อพิพาท (๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง (๔) จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง) และกำหนดให้กรณีที่มีผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการตาม หน้าที่โดยสุจริตย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา (ร่างมาตรา ๑๐ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อให้เอาสิทธิและความคุ้มกันแก่ผู้ไกล่เกลี่ยเนื่องจากการเปิดเผยข้อเท็จจริงของ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจไปกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลที่ถูกพาดพิงถึงในขณะที่ดำเนินการไกล่เกลี่ย และจะทำให้มีผู้มาขอขึ้นทะเบียนและทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมากขึ้น

อนึ่ง ร่างมาตรา ๑๐ (๔) ที่ใช้คำว่า "ข้อตกลงระงับข้อพิพาท" นั้น เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงและอ้างอิงไปถึงสัญญาประนีประนอมยอมความรวมถึงผลของมูลหนี้ เดิมที่ถูกแปลงเป็นมูลหนี้ใหม่ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท และใช้คำว่า "จัดทำข้อตกลงระงับ ข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท" เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายในบทนิยามคำว่า "การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท" ตามร่างพระราชบัญญัตินี้และมีความสอดคล้องกับถ้อยคำ ที่คณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ หรือ UNCITRAL ที่กำลัง

พิจารณาเพื่อจัดทำร่างตราสารทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในรูปของอนุสัญญาหรือกฎหมายต้นแบบ (Model Law) เรื่อง การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศอันเป็นผลจากการไกล่เกลี่ย (enforcement of international commercial settlement agreements resulting from conciliation)

๔.๒.๔ จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๑) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้ (๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ (๒) เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม่อาจเข้าร่วมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร (๔) ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท (๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ (๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบีบบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท และ (๘) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ไกล่เกลี่ยมีความระมัดระวังในพฤติกรรมของตนที่ไม่เหมาะสมในการทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๔.๒.๕ การเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๒) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส (๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น (๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน และ (๔) เป็นเจ้านายหรือลูกหนี้หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง ทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๔.๒.๖ สิทธิของคู่กรณีในการตั้งข้อร้องเรียนผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๓) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อร้องเรียนซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้ (ร่างมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อร้องเรียนดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น (ร่างมาตรา ๑๓ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณี

๔.๒.๗ สิทธิของคู่กรณีในการถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๔) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้ (๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท (๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร (๓) ขาดจริยธรรมตามมาตรา ๑๑ และ (๔) ถูกตั้งข้อร้องเรียนตามมาตรา ๑๓ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณี

๔.๒.๘ ข้อห้ามผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการโดยมิชอบในการให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๑๕) กำหนดให้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการบังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือกระทำการ

โดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกระทำการในหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๔.๒.๙ การสิ้นสุดลงของความเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๑๖) และการตั้ง ผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่ (ร่างมาตรา ๑๗) กำหนดให้ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงเมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือสิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ และเมื่อกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังไม่แล้วเสร็จ คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไป โดยอาจใช้เอกสารกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อรองรับให้การดำเนินงาน ของผู้ไกล่เกลี่ยคนเดิมเสร็จสิ้นไปด้วยเรียบร้อย ทำนองเดียวกับหลักผู้ชำระบัญชีบริษัทเล็กกัน

๔.๒.๑๐ สิทธิของผู้ไกล่เกลี่ยที่จะได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย (ร่างมาตรา ๑๘) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๔.๓ หมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง แบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน ดังนี้

๔.๓.๑ ส่วนที่ ๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง (ร่างมาตรา ๑๙ ถึงร่างมาตรา ๓๐)

(๑) ประเภทของข้อพิพาททางแพ่งกรณีที่ทำการไกล่เกลี่ยได้และกรณีที่ทำการไกล่เกลี่ยไม่ได้ (ร่างมาตรา ๑๙) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถกระทำได้ (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง) และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณี ดังนี้ (๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินซึ่งมีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ (๒) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับ ทรัพย์สินมรดก (๓) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (๔) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งสามารถทำได้อย่างเหมาะสม

(๒) การเริ่มเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๐) ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง) ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสอบถาม ความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสอง) ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททราบ (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสาม) ในกรณีที่มิใช่คู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่) ทั้งนี้ การยื่น คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รายละเอียดของคำร้อง และระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคห้า) ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงการเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย

และหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติในการเข้าเป็นคู่กรณีที่ประสงค์จะทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยคำนึงถึงความสมัครใจของคู่กรณีเป็นสำคัญ

(๓) การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย (มาตรา ๒๑) กำหนดให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนด (ร่างมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง) และการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยดังกล่าว จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง (ร่างมาตรา ๒๑ วรรคสอง) โดยให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชี้แจงคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการและผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๑ วรรคสาม) ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามความพึงพอใจของคู่กรณีเป็นสำคัญ

(๔) ข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความ เป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ย (ร่างมาตรา ๒๒) กำหนดให้เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึง ความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้น หยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน ผู้ซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและยุติธรรมแก่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๕) ผลของข้อตกลงระงับข้อพิพาทในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผย ข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นอิสระและความเป็นกลาง (ร่างมาตรา ๒๓) โดยกำหนดให้ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๒๔ แล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็น เหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นอิสระและความเป็นกลางของผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ หรือการแต่งตั้ง ผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว

(๖) ระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๔) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ย อาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง) และในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริง เกี่ยวกับข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจจิงกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากัน อันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้ (ร่างมาตรา ๒๔ วรรคสอง)

(๓) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในแต่ละสถานการณ์ (ร่างมาตรา ๒๕) กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณี ทุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการ

ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย (ร่างมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณี หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๕ วรรคสอง)

(๘) สิทธิของคู่กรณีในการถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๖) และการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยอิสระ (ร่างมาตรา ๒๗) โดยกำหนดให้ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้ (ร่างมาตรา ๒๖) และในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (ร่างมาตรา ๒๗)

(๙) ข้อห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงและข้อยกเว้นในการบังคับตามข้อตกลงรับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๘) กำหนดห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังต่อไปนี้ เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงรับข้อพิพาท ดังนี้ (๑) ความประสงค์หรือความสมัครใจของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (๒) ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี (๓) การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (๔) ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย (๕) ข้อเท็จจริงที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจที่จะยอมรับข้อเสนอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (๖) เอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้หรือใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยเฉพาะ (ร่างมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ พยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใดที่มีอยู่และนำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการพิจารณาของศาล กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด ย่อมไม่ต้องห้ามตามความในวรรคหนึ่งด้วยเหตุที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสอง)

(๑๐) การจัดทำบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๒๙) เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงรับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้ (ร่างมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง) และบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี (๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย (๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และ (๔) สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรือคว่นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ หรือข้อตกลงไม่คิดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย (ร่างมาตรา ๒๙ วรรคสอง)

(๑๑) เหตุแห่งการสิ้นสุดลงของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๐) กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) คู่กรณีตกลงรับข้อพิพาทกันได้ (๒) คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๖ และ (๓) ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๔.๓.๒ ส่วนที่ ๒ การบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๑ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

(๑) หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๑) โดยกำหนดให้เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทได้ (ร่างมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง) และการร้องขอดังกล่าวต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป (ร่างมาตรา ๓๑ วรรคสอง) โดยยื่นต่อศาลแห่ง ศาลแห่งกรุงเทพได้ ศาลแห่งธนบุรี ศาลจังหวัด หรือศาลแขวงที่ข้อตกลงระดับข้อพิพาทได้ทำขึ้นในเขตศาลนั้นหรือศาลดังกล่าวข้างต้นที่ คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ (ร่างมาตรา ๓๑ วรรคสาม) โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามบทบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๑ วรรคสี่)

(๒) ข้อยกเว้นอันเป็นเหตุให้ศาลไม่สั่งบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๒) กำหนดให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า (๑) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระดับข้อพิพาท (๒) มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระดับข้อพิพาทมีลักษณะที่เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (๓) ข้อตกลงระดับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ขู่เข็ญ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ (๔) มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ซึ่งมีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ (ร่างมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง) โดยห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งศาลดังกล่าว เว้นแต่ (๑) ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท หรือ (๒) ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสอง) ทั้งนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสาม)

สำหรับข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรม ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/๒๘๖๕๓ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ เกี่ยวกับร่างมาตรา ๓๒ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยพิจารณาข้อสังเกตดังกล่าวแล้วเห็นว่า เหตุแห่งการปฏิเสธบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทตามความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) และ (๔) กำหนดขึ้นเพื่อจำกัดมิให้มีการรื้อเรื่องในประเด็นที่ได้มีการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทกันไปแล้วในชั้นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผลของข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกิดสภาพบังคับโดยเร็ว เว้นแต่กรณีมีเหตุสำคัญร้ายแรงที่กระทบต่อความเป็นกลางและความเป็นธรรมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จึงจะอนุญาตให้คู่กรณีซึ่งจะถูกบังคับตามข้อตกลงหรือศาลปฏิเสธการบังคับตามข้อตกลงได้ โดยในการยกร่างมาตรานี้ได้มีการเทียบเคียงมาจากมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบกับมาตรา ๖๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งได้บัญญัติถึง

ข้อจำกัดของศาลในการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนอกศาลและสัญญาประนีประนอมยอมความที่จัดทำในชั้นอำเภอเช่นกัน

(๓) อำนาจของประธานศาลฎีกาในการออกข้อกำหนด (ร่างมาตรา ๓๓) กำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒

๔.๔ หมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา (ร่างมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๓๗)

๔.๔.๑ ประเภทของข้อพิพาททางอาญาที่ทำการไกล่เกลี่ยได้ (ร่างมาตรา ๓๔) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ และมาตรา ๓๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อความเหมาะสมในการกำหนดประเภทคดีที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ อนึ่ง ในการเลือกความผิดลหุโทษที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ตามร่างมาตรา ๓๔ นี้ พิจารณาจากหลักการกระทำความผิดมีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลเป็นการส่วนตัว และเป็นเรื่องเล็กน้อยซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีได้เอง

สำหรับข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรม ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/๒๘๖๙๓ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ เกี่ยวกับร่างมาตรา ๓๔ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยพิจารณาข้อสังเกตดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ความผิดลหุโทษที่สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ นั้น จำกัดเฉพาะความผิดลหุโทษซึ่งโดยสภาพมีลักษณะที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้ซึ่งกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายของบุคคลเป็นการส่วนตัว แต่ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้ในหมวดความผิดลหุโทษซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน รวมถึงความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามกฎหมายอื่นด้วย และโดยหลักการทางกฎหมายแล้วความผิดประเภทดังกล่าวย่อมทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

๔.๔.๒ การรอกการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๕) กำหนดให้ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบ โดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล อาจรอกการสอบสวนการสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง) และเมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเสร็จสิ้นแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบ ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้ ให้ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย (ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสอง) และในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่เป็นผลให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวนสั่งคดีหรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป (ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสาม)

๔.๔.๓ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (ร่างมาตรา ๓๖) หากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแห่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันทีโดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแห่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้ (ร่างมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง) และในกรณีดังกล่าวซึ่งมีข้อตกลงระงับข้อพิพาทให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์แห่งเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อตกลงให้นำความในมาตรา ๖ มาใช้บังคับในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง (ร่างมาตรา ๓๖ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย

๔.๔.๔ การอนุโลมให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้กับหมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา (ร่างมาตรา ๓๗) กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทใดซึ่งความในหมวดนี้มีได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งมาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม

๔.๕ หมวด ๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘ ถึงร่างมาตรา ๔๐) บทบัญญัติในหมวด ๔ นี้ ไม่กระทบต่อการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนหรือในชุมชนที่กระทรวงมหาดไทยดำเนินการอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน

๔.๕.๑ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์นายทะเบียนของศูนย์ และหน่วยงานผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ (ร่างมาตรา ๓๘) กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง) และผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔ (ร่างมาตรา ๓๘ วรรคสอง) โดยให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นนายทะเบียนของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๓๘ วรรคสาม) และให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๘ วรรคสี่) ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น และสอดคล้องกับหลักการเพื่อกำหนดให้กฎหมายฉบับนี้ใช้เป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งหน่วยงานของรัฐและศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๓๓๓ “ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน” ดังกล่าว อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีการจัดตั้งศูนย์ขึ้นในทุกจังหวัดซึ่งในปัจจุบันกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดำเนินการอยู่แล้วโดยการจัดตั้ง “ศูนย์การประสานงานการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท” ตามระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพว่าด้วยการประสานงานการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมีเครือข่ายและอาสาสมัครตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เป็นผู้ดำเนินการหรือเป็นผู้ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และการจัดการความขัดแย้งการระงับข้อพิพาทชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงานด้านสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนดำเนินการหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการความขัดแย้งในชุมชนและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีเหตุความไม่เป็นธรรมในชุมชน นอกจากนี้

อาสาสมัครที่ทำงานในศูนย์ต้องผ่านการอบรม และศูนย์ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้มิได้ทำการใกล้ชิดอย่างเดียว โดยหลักสูตรการอบรมมีทั้งระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งนี้ ศูนย์ได้รับเงินงบประมาณโดยอยู่ ภายใต้การกำกับของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพราะฉะนั้นในขั้นตอนการตั้งศูนย์นั้น กรมฯ จะเข้าไปช่วยเหลือการจัดตั้งด้วยและเมื่อหมดความจำเป็นก็สามารถยุบได้ เพื่อมิให้ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณต่อไป

๔.๕.๒ ประเภทของข้อพิพาทที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนสามารถ ชำการไกล่เกลี่ยได้ (ร่างมาตรา ๓๙) กำหนดให้ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ข้อพิพาท ทางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (๒) ข้อพิพาททางแพ่งอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (๓) ข้อพิพาททางอาญาตามมาตรา ๓๔ (ร่างมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนในเรื่องใดได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ และออกหนังสือรับรอง ให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้หรือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๙ วรรคสอง)

๔.๕.๓ การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชน (ร่างมาตรา ๔๐) กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๔.๖ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๑ และร่างมาตรา ๔๒)

กำหนดโทษสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดซึ่งเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ในหน้าที่ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๔๑) และผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่ง แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๔๒)

นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงถ้อยคำในเหตุผลเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา ของร่างพระราชบัญญัติ และแก้ไขวรรคตอนในร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามแบบ การร่างกฎหมายของสำนักงานฯ ให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น ประกอบกับ ได้พิจารณาผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องตามแนวทางการทำและการเสนอร่างกฎหมาย ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ ความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ด้วยแล้ว

๕. การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยมีเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

๕.๑ ร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลาง

เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

๕.๒ ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนี้

๕.๒.๑ กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมีระบบและมาตรฐานเดียวกัน

๕.๒.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ยและการขึ้นทะเบียนบุคคลเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๕.๒.๓ จัดระเบียบการประกอบอาชีพผู้ไกล่เกลี่ยและคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๖. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๑

ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. *

เนื่องด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญาไม่มีกฎหมายกลาง มากำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ประชาชนที่ต้องการความยุติธรรมนั้นเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยยาก มีค่าใช้จ่ายสูง มีระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม อีกทั้งยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชนที่มีอยู่เดิม

เพื่อแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม และค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการแสวงหาความยุติธรรมซึ่งมีราคาแพง ช่วยสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ลดความล้าช้าของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่บังคับใช้อยู่ในหลาย ๆ หน่วยงาน รวมถึงสร้างสภาพบังคับของบันทึกข้อตกลงอันเป็นผลจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงจำเป็นต้องมีร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.^๑ ซึ่งมีข้อดีและข้อสังเกต ดังนี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

๑. เพื่อให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญาความผิดอันยอมความได้และความผิดลหุโทษบางมาตรา สามารถยุติหรือระงับได้ด้วย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งจะทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาขึ้นสู่ศาลลดลง ซึ่งจะช่วยพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกและยกระดับมาตรฐานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่ายและรวดเร็ว ลดปัญหาความขัดแย้ง และข้อพิพาทของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ สร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และเสริมสร้างให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้ด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีคนกลางที่เป็นหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนมาเป็นผู้ดำเนินการให้ยุติเรื่องข้อพิพาทนั้น ๆ

๓. เพื่อให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทลดค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดีต่อศาล เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการต่อสู้คดี รวมถึงลดงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งรัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดีได้

๔. ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกัน เกิดการบูรณาการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม เพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญา

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

ในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมายอาจมีความยุ่งยาก เนื่องจากต้องสร้างการรับรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติที่กำหนดขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่หลังจากได้ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และผู้เกี่ยวข้อง และหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกันแล้ว ความยุ่งยากก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ

* เรียบเรียงโดย นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (checklist).

ภาคผนวก

- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๓๖๖๔๓ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
- : ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของ
กฎหมายลำดับรองของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
- : รายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติ
ต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗
- : สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบการเสนอ
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
- : การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)
- : การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายต่อประชาชน (ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ.)
- : รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(๑)

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๖๖๕๓

เลขที่	12295
วันที่	20 พ.ย. 2561
เวลา	15.24
สำนักนายกรัฐมนตรี	
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐	

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

รับที่	๑๖๖ / ๑๑	ปี	๒๐ พ.ย. ๒๕๖๑
เวลา	๑๖.๑๖		น.ศ.
ผู้อำนวยการประชุม			

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๒ (ชัยโชค)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (D/ส.ส่งสภาฯ/008)

www.cabinet.thaigov.go.th

กลุ่มงานนิติ	
รับที่	๓๙๖ (๒) / ๓๕๖๖
วันที่	๒๐ / พ.ย. / ๒๕๖๑
เวลา	๑๖.๒๐ น.
สำนักการประชุม	

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญา บางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณี เป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้น ในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญา
บางประเภทมีระบบและมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม
ของผู้ไกล่เกลี่ยและการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพ
ผู้ไกล่เกลี่ยและคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกันระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

“ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อตกลงที่คู่กรณีตกลงให้มีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น

“หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นายทะเบียน” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน

หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ

มาตรา ๖ ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๒ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นับระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด

มาตรา ๗ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อกำหนด กฎกระทรวง และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
ผู้ไกล่เกลี่ย

มาตรา ๘ บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขอต่อ
นายทะเบียน

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียน
เป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือ
รับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการ
ในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด
ในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ ผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการ
พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม
แห่งชาติรับรอง

(๒) เป็นผู้มิประสบการณในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ
สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต
หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓) เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่พ้นห้าปี
นับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย

มาตรา ๑๐ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทาง

ยุติข้อพิพาท

(๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง

(๔) จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครอง
ไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา

มาตรา ๑๑ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อีสุระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๒) เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม่อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ
- (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร
- (๔) ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ
- (๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบีบบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท
- (๘) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอีสุระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส
- (๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน
- (๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

มาตรา ๑๓ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอีสุระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๔ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
- (๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร
- (๓) ขาดจริยธรรมตามมาตรา ๑๑
- (๔) ถูกตั้งข้อรังเกียจตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๕ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับ ชูเชื้อ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

มาตรา ๑๖ ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือสิ้นสภาพการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไป โดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เห็นสมควร

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๒

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

ส่วนที่ ๑

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

มาตรา ๑๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์
- (๒) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดก
- (๓) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
- (๔) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาทหรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๐ ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสอบถามความสมัครใจ
ของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น
และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

ในกรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วม
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วม
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

การยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รายละเอียดของคำร้อง และระยะเวลาในการ
พิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงาน
ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประกาศกำหนด

มาตรา ๒๑ ให้คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคน
จากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลง
แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจาก
บัญชีดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนด

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง
ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชี้แจงคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการและผลทางกฎหมาย
ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

มาตรา ๒๒ เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลาง
หรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒
และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้น
หยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ
เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน
ผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท
ตามมาตรา ๒๔ แล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุ
อันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ หรือการแต่งตั้ง
ผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์
เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว

มาตรา ๒๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้

มาตรา ๒๕ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

มาตรา ๒๖ ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้

มาตรา ๒๗ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้ โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดังต่อไปนี้ เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๑) ความประสงค์หรือความสมัครใจของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี

(๓) การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย

(๕) ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจที่จะยอมรับข้อเสนอในการ

ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๖) เอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้หรือใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

โดยเฉพาะ

พยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใดที่มีอยู่และนำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการพิจารณาของศาล กระบวนการอนุญาตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด ย่อมไม่ต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง ด้วยเหตุที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

มาตรา ๒๙ เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ย
บันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้
เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้

บันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี
- (๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย
- (๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (๔)สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น
การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ
หรือข้อตกลงไม่ตั้งใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

มาตรา ๓๐ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้
- (๒) คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๖
- (๓) ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์
และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ส่วนที่ ๒

การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

มาตรา ๓๑ เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตาม
ข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท
คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้

การร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับ
ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลง
ระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป

การร้องขอตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี
ศาลจังหวัด หรือศาลแขวงที่ข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ทำขึ้นในเขตศาลนั้น หรือศาลดังกล่าวข้างต้น
ที่คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาล
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาด
ของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามบทบัญญัตินี้

มาตรา ๓๒ ให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า

(๑) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๒) มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชิญ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ

(๔) มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ที่มีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ

ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่

(๑) ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๒) ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒

หมวด ๓

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

มาตรา ๓๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นการผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ และมาตรา ๓๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว

มาตรา ๓๕ ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาตีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้

เมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาสิ้นสุดลงแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบ ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันได้ ให้ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย

ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวน สันคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

มาตรา ๓๖ หากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันที โดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่งซึ่งมีข้อตกลงระงับข้อพิพาท ให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ได้รับประโยชน์แห่งเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อตกลง และให้นำความในมาตรา ๖ มาใช้บังคับกับในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

มาตรา ๓๗ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาใดซึ่งความในหมวดนี้มี ได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม

หมวด ๔

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

มาตรา ๓๘ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นนายทะเบียนของศูนย์ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทภาคประชาชน

ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทภาคประชาชนให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวน ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๒) ข้อพิพาททางแพ่งอื่นนอกจาก (๑) ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๓) ข้อพิพาททางอาญาตามมาตรา ๓๔

ในกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนในเรื่องใดได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้และออกหนังสือรับรองให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้หรือสิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๐ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๑ ผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นควรให้นำ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท มากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณ คดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เป็นกฎหมายกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาท ทางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ บทนิยาม

ร่างมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ได้กำหนดให้มีบทนิยามเพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน ได้แก่ บทนิยามคำว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” “ผู้ไกล่เกลี่ย” “ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” “หน่วยงาน ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” “หน่วยงานของรัฐ” และ “นายทะเบียน” โดยแต่ละถ้อยคำ ดังกล่าวมีความหมาย ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ บทนิยามคำว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกันเพื่อระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญา โดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

๒.๑.๒ บทนิยามคำว่า “ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๑.๓ บทนิยามคำว่า “ข้อตกลงระงับข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อตกลง ที่คู่กรณีตกลงให้มีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น

๒.๑.๔ บทนิยามคำว่า “หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๑.๕ บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒.๑.๖ บทนิยามคำว่า “นายทะเบียน” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๒ บททั่วไป

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบททั่วไปซึ่งใช้กับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งทางแพ่งและทางอาญา รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ตามร่างมาตรา ๔ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๖

๒.๒.๑ การไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการอยู่แล้ว

ร่างมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงหลักการสำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามร่างพระราชบัญญัติ โดยร่างมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการอยู่แล้วโดยหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เช่น การไกล่เกลี่ยโดยอำเภอตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ การไกล่เกลี่ยโดยสำนักงานอัยการสูงสุดตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๕ อย่างไรก็ตาม ไม่เป็นการต้องห้ามหากหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยอยู่แล้วจะนำหลักการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไปดำเนินการไกล่เกลี่ยตามร่างมาตรา ๔ วรรคสอง

๒.๒.๒ การแจ้งความประสงค์ในการเป็นหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๕ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ เพื่อให้กระทรวงยุติธรรมได้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดบ้างที่มีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งไม่เกิดปัญหาการโต้แย้งความเป็นหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๒.๓ การขยายอายุความออกไปหากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่เป็นผลหรือศาลไม่บังคับให้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงดังกล่าวให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง และความในร่างมาตรา ๖ วรรคสอง กำหนดให้ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๒ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นับระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด

๒.๓ ผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงผู้ไกล่เกลี่ยไว้ในหมวด ๑ ตั้งแต่มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๘ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๓.๑ การขึ้นทะเบียนและคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๘ กำหนดถึงการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยไว้ ซึ่งนอกจากจะให้บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนแล้ว นายทะเบียนยังมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น โดยการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ยเป็นไปตามร่างมาตรา ๙ กล่าวคือ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง

(๒) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

นอกจากนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

(๑) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓) เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่พ้นห้าปี นับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย

๒.๓.๒ หน้าที่และอำนาจของผู้ไกล่เกลี่ยและการคุ้มครองผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๑๐ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ๔ ประการ ดังนี้

(๑) กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทางยุติข้อพิพาท

(๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง

(๔) จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

สำหรับการคุ้มครองผู้ไกล่เกลี่ยเป็นไปตามร่างมาตรา ๑๐ วรรคสอง โดยกำหนดให้ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา

๒.๓.๓ จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ยและข้อเท็จจริงที่ต้องเปิดเผย

ร่างมาตรา ๑๑ กำหนดจริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ยให้ต้องปฏิบัติตาม

๘ ประการ ได้แก่

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ
(๒) เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม่อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

(๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร

(๔) ซื่อสัตย์สุจริตและไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ

(๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบีบบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๘) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ร่างมาตรา ๑๒ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส

(๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณีเป็นเจ้าของนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

๒.๓.๔ การตั้งข้อรังเกียจ

ร่างมาตรา ๑๓ กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจได้โดยข้อรังเกียจดังกล่าวต้องมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระ และหากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๔ (๔) ได้ สำหรับกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนของฝ่ายนั้น

๒.๓.๕ การถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๑๔ กำหนดว่าผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนได้โดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(๒) ผู้ไกล่เกลี่ยไม่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยขาดจริยธรรมตามมาตรา ๑๑

(๔) ผู้ไกล่เกลี่ยถูกตั้งข้อรังเกียจตามมาตรา ๑๓

๒.๓.๖ ข้อห้ามในการไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๑๕ กำหนดห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการฝ่าฝืนร่างมาตรานี้นี้อาจมีผลให้ศาลไม่อาจมีคำสั่งบังคับให้ตามข้อตกลงนั้นได้ตามร่างมาตรา ๓๒ (๓)

๒.๓.๗ การสิ้นสุดความเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๑๖ กำหนดให้ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงเมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ไกล่เกลี่ยถึงแก่ความตาย
- (๒) ผู้ไกล่เกลี่ยลาออกจากการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
- (๓) ผู้ไกล่เกลี่ยถูกเพิกถอนจากการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือสิ้นสภาพ

การเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

- (๔) ผู้ไกล่เกลี่ยขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

สำหรับกรณีที่ความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังไม่แล้วเสร็จ ร่างมาตรา ๑๗ กำหนดให้คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไปได้ โดยอาจใช้เอกสารกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยเห็นสมควร

๒.๔ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

ความในหมวด ๒ ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง แยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง และส่วนที่ ๒ การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๔.๑ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

ข้อพิพาททางแพ่งที่ไกล่เกลี่ยได้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๙ โดยความในวรรคหนึ่งกำหนดข้อห้ามไว้ว่าข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวข้องด้วยสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้ ข้อพิพาททางแพ่งที่ไกล่เกลี่ยกันได้มี ๔ ประการดังนี้

- (๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินซึ่งมิใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ
- (๒) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก
- (๓) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
- (๔) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน

ห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

สำหรับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งตามพระราชบัญญัติแยกพิจารณาเป็นแต่ละขั้นตอน ได้ดังนี้

๒.๔.๑.๑ การเริ่มต้นกระบวนการการไกล่เกลี่ย

เมื่อมีข้อพิพาททางแพ่งเกิดขึ้น กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งเริ่มต้นขึ้นจากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดถ้าประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จากนั้นให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาทสอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้นำหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ ในกรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ทั้งนี้ การยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รายละเอียดของคำร้อง และระยะเวลาในการพิจารณา คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประกาศกำหนด ตามร่างมาตรา ๒๐

๒.๔.๑.๒ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๒๑ กำหนดให้คู่กรณีตกลงกันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนด โดยการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งด้วย และให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชี้แจงคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการและผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๔.๑.๓ การคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๒๒ กำหนดให้ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๒ และคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบเพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป โดยการยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนอื่นเข้าทำหน้าที่แทนผู้ที่ถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นอกจากนี้ หากปรากฏในภายหลังเมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้วว่าผู้ไกล่เกลี่ยที่ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยดังกล่าวหรือการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว ตามร่างมาตรา ๒๓

๒.๔.๑.๔ การดำเนินการไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๒๔ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้ โดยในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท ข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงกันได้

ร่างมาตรา ๒๕ ยังได้กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทใน

บางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณี หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

๒.๔.๑.๕ สิทธิของคู่กรณีในระหว่างการไกล่เกลี่ยและการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

ร่างมาตรา ๒๖ กำหนดให้ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือ แจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้ และร่างมาตรา ๒๗ กำหนดให้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

๒.๔.๑.๖ การห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดจากกระบวนการไกล่เกลี่ย เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

ร่างมาตรา ๒๘ กำหนดห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามที่ระบุไว้ในร่างมาตรา ๒๘ (๑) ถึง (๖) เป็นพยานหลักฐาน ในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น ที่ให้รับฟังได้เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ข้อเท็จจริงที่ต้องห้ามมิให้รับฟังดังกล่าว ได้แก่

(๑) ข้อเท็จจริงที่เป็นความประสงค์หรือความสมัครใจ ของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ข้อเท็จจริงที่เป็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางหรือวิธีการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี

(๓) ข้อเท็จจริงที่เป็นการยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดย คู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย

(๕) ข้อเท็จจริงที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจที่จะยอมรับ

ข้อเสนอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๖) เอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้หรือใช้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม พยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใด ที่มีอยู่ และนำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการพิจารณาของศาล กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาอื่นโดยย่อไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังด้วยเหตุที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นำไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๔.๑.๗ การทำบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๒๙ กำหนดว่าเมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลง เป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ย ลงลายมือชื่อไว้ โดยบันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี
- (๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย
- (๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (๔) สารระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เจือนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ หรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

๒.๔.๑.๘ การสิ้นสุดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๓๐ กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

สิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้
- (๒) คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๖
- (๓) ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไป

จะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๔.๒ การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

เมื่อคู่กรณีไกล่เกลี่ยกันเป็นผลสำเร็จและมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทกันแล้ว หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้กำหนดกระบวนการบังคับให้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นได้ตามความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

๒.๔.๒.๑ การร้องขอต่อศาลให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๓๑ กำหนดให้ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป โดยการร้องขอดังกล่าวให้ยื่นต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลจังหวัด หรือศาลแขวงที่ข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ทำขึ้นในเขตศาลนั้น หรือศาลดังกล่าวข้างต้น ที่คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาด ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในเรื่องนี้

๒.๔.๒.๒ การมีคำสั่งและการอุทธรณ์คำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ร่างมาตรา ๓๒ กำหนดให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท โดยมีข้อยกเว้นที่ศาลจะไม่มีคำสั่งบังคับให้ หากความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีที่ถูกบังคับพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) คู่กรณี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๒) มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระงับข้อพิพาท มีลักษณะที่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชิญ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ

(๔) มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๒๓ ซึ่งมีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสอง ยังได้บัญญัติห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่ให้อุทธรณ์ได้หากเป็นกรณีที่ (๑) ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท หรือ (๒) ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

๒.๕ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. กำหนดถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไว้ในหมวด ๓ ตั้งแต่ร่างมาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๓๗ มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๕.๑ ข้อพิพาททางอาญาที่ไกล่เกลี่ยได้และผลของการไกล่เกลี่ย

ร่างมาตรา ๓๔ กำหนดถึงข้อพิพาททางอาญาที่ไกล่เกลี่ยได้ไว้ โดยแยกได้ ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) ความผิดอันยอมความได้

(๒) ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๔๑ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ และมาตรา ๓๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๓) ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ทั้งนี้ เมื่อคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ให้ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเฉพาะคู่กรณีซึ่งทำข้อตกลงดังกล่าว

๒.๕.๒ การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ร่างมาตรา ๓๗ กำหนดว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทใดซึ่งความในหมวด ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญามีได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาโดยอนุโลม

นอกจากนี้ ร่างมาตรา ๓๕ กำหนดให้ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล อาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดี หรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเสร็จสิ้นแล้ว ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ทราบ ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้ ให้ส่งสำเนาทันทีข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย ส่วนในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่เป็นผล ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวน สั่งคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดี ต่อไป

๒.๕.๓ ข้อพิพาทที่อาจฟ้องเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้

ร่างมาตรา ๓๖ กำหนดว่าหากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันที โดยในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๓๑ ได้

ในกรณีที่ข้อตกลงระงับข้อพิพาทดังกล่าวมีข้อตกลงที่กำหนดให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์แห่งเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อตกลง เช่น กำหนดให้มีการชำระเงินเป็นงวด ๆ กรณีเช่นนี้ ให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งมีผลให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวัน

๒.๖ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ความในหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนไว้ โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ร่างมาตรา ๓๘ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน โดยผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ เช่นเดียวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นนายทะเบียนของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน และให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๖.๒ ข้อพิพาทที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนดำเนินการได้

ร่างมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๒) ข้อพิพาททางแพ่งอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๓) ข้อพิพาททางอาญาตามมาตรา ๓๔

ร่างมาตรา ๓๘ วรรคสอง กำหนดเป็นเงื่อนไขพิเศษด้วยว่า ข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่ดำเนินการโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนจะบังคับกันได้หรือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนในเรื่องนั้นได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้และออกหนังสือรับรองให้ด้วย

๒.๖.๓ การอุดหนุนค่าใช้จ่ายการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ร่างมาตรา ๔๐ กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๒.๗ บทกำหนดโทษ

ความในหมวด ๕ ได้กำหนดบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ โดยร่างมาตรา ๔๑ กำหนดว่าผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ ร่างมาตรา ๔๒ กำหนดว่าผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งนี้ ระวังโทษตามร่างมาตรา ๔๑ และร่างมาตรา ๔๒ ได้เทียบเคียงกับระวังโทษสำหรับความผิดในลักษณะทำนองเดียวกันตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

๓. การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยมีเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมีระบบและมาตรฐานเดียวกัน

๓.๒.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ไกล่เกลี่ย และการขึ้นทะเบียนบุคคลเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๓.๒.๓ จัดระเบียบการประกอบอาชีพผู้ไกล่เกลี่ยและคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจาก ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญาบางประเภทมากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง
ของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

บทบัญญัติ ให้อำนาจออกกฎหมายลำดับรอง	กฎหมายลำดับรอง		กรอบระยะเวลา		
	ชื่อ	กรอบสาระสำคัญของกฎหมาย	ขั้นตอน ยกร่าง	ขั้นตอน ปรับปรุงร่าง	ขั้นตอน ประกาศใช้
(๑) มาตรา ๘ วรรคท้าย การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสุดสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และแบบบัตรประจำตัว ผู้ไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด	(๑) กฎกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน การสิ้นสุดสภาพ และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ.	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับ ผู้ไกล่เกลี่ยในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การต่ออายุหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การสิ้นสุดสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย การเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และแบบบัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย	ภายใน ๓๐ ก.ย. ๖๑	ภายใน ๔๕ วัน หลัง พ.ร.บ. ๖๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	- จัดทำคู่มือการดำเนินงาน - ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ และประชาชน ที่เกี่ยวข้อง - ประกาศใช้บังคับภายใน ๑๘๐ วัน
(๒) มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	(๒) ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจ่ายค่าตอบแทน ผู้ไกล่เกลี่ยในหน่วยงานของรัฐ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.	กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	ภายใน ๓๐ ก.ย. ๖๑	ภายใน ๖๐ วัน หลัง พ.ร.บ. ๖๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (เป็นการหารือร่วมกับ กรมบัญชีกลาง และสำนักงาน ก	- จัดทำคู่มือการดำเนินงาน - ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ และประชาชน ที่เกี่ยวข้อง - ประกาศใช้บังคับภายใน ๑๘๐ วัน

บทบัญญัติ		กฎหมายลำดับรอง		กรอบระยะเวลา		
				ขั้นตอน ยกร่าง	ขั้นตอน ปรับปรุงร่าง	ขั้นตอน ประกาศใช้
ให้อำนาจออกกฎหมายลำดับรอง (๓) มาตรา ๒๒ วรรคสอง การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ย คนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดในกฎกระทรวง		ชื่อ (๓) กฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการ คัดค้านผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ.	กรอบสาระสำคัญของกฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ย คนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูก คัดค้าน	ขั้นตอน ยกร่าง ภายใน ๓๐ ก.ย. ๖๑	ขั้นตอน ปรับปรุงร่าง ภายใน ๔๕ วัน หลัง พ.ร.บ. ๗ ประกาศใน ราชกิจจานุ บกษา	ขั้นตอน ประกาศใช้ - จัดทำคู่มือการ ดำเนินงาน - ชักซ้อมแนวทาง การปฏิบัติ แก่ เจ้าหน้าที่ และ ประชาชนที่เกี่ยวข้อง - ประกาศใช้บังคับ ภายใน ๑๕๐ วัน
(๔) มาตรา ๓๓ ประชามติศาลฎีกาโดยความ เห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มีอำนาจ ออกข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและ ภารบังคับตามข้อตกลงบังคับข้อพิพาทตาม มาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒		(๔) ข้อกำหนดของ ประธานศาลฎีกา ว่าด้วย การยื่นคำร้องขอและการ บังคับตามข้อตกลงบังคับ ข้อพิพาท พ.ศ.	ข้อกำหนดในเรื่องการยื่นคำร้องขอและการ บังคับตามข้อตกลงบังคับ ข้อพิพาท ตามมาตรา ๓๑ และการมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒	ภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา	ภายใน ๑๕๐ วัน ภายใน ๑๕๐ วัน	ภายใน ๑๕๐ วัน ภายใน ๑๕๐ วัน
(๕) มาตรา ๔๐ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อาจให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง		(๕)ระเบียบกระทรวง ยุติธรรม ว่าด้วยค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการของ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชน พ.ศ.	การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน	ภายใน ๓๐ ก.ย. ๖๑	ภายใน ๔๕ วัน หลัง พ.ร.บ. ๗ ประกาศใน ราชกิจจานุ บกษา	- จัดทำคู่มือการ ดำเนินงาน - ชักซ้อมแนวทาง การปฏิบัติ แก่ เจ้าหน้าที่ และ ประชาชนที่เกี่ยวข้อง - ประกาศใช้บังคับ ภายใน ๑๕๐ วัน

รายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗

๑. ชื่อกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามมาตรา ๒๗

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๐ ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

๒. รายละเอียดกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ

(๑) วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

(๒) รายละเอียดกิจกรรม : อุดหนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ก. ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของผู้ไกล่เกลี่ย

ข. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร (ผู้ไกล่เกลี่ย)

ค. ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๓. แผนการบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รับผิดชอบตั้งค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควบคุมและกำกับดูแลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน พัฒนาศักยภาพผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ตรวจสอบมาตรฐานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

แผนการบริหารจัดการ	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	รวม (หน่วยล้านบาท)
๑) ฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมาย และการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ	๑.๕๐	-	-	-	-	๑.๕๐
๒) การจัดทำระบบสารสนเทศ	๑.๐๐	-	-	-	-	๑.๐๐
๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย	๑.๐๐	-	-	-	-	๑.๐๐
๔) พัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๓.๐๐	๑๕.๐๐
๕) ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ไกล่เกลี่ย	๕.๕๔	๕.๕๔	๕.๕๔	๕.๕๔	๕.๕๔	๒๗.๗๐
๖) การบริหารจัดการศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน	๑.๕๒	๑.๕๒	๑.๕๒	๑.๕๒	๑.๕๒	๗.๖๐
รวม (หน่วยล้านบาท)	๑๓.๕๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๕๓.๘๐

/๕. ประมาณการ...

๔. ประมาณการรายจ่าย

ประเภทรายจ่าย	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	รวม (หน่วยล้านบาท)
๑) งบดำเนินงาน	๑๒.๕๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๕๒.๘๐
๒) งบลงทุน	๑.๐๐	-	-	-	-	๑.๐๐
รวม (หน่วยล้านบาท)	๑๓.๕๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๕๓.๘๐

๕. แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ

เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี

แหล่งเงิน	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	รวม (หน่วยล้านบาท)
๑) เงินงบประมาณ	๑๓.๕๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๕๓.๘๐
๒) เงินกู้	-	-	-	-	-	-
๓) เงินอื่น ๆ (ระบุ)	-	-	-	-	-	-
รวม	๑๓.๕๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๑๐.๐๖	๕๓.๘๐

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นมา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ประเภทงบรายจ่ายอื่น วงเงินงบประมาณ ๑๑.๗๒ ล้านบาทต่อปี เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๖. ประโยชน์ที่จะได้รับ

(๑) ด้านการเมือง เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม และความเข้มแข็งของชุมชน

(๒) ด้านสังคม ประชาชนที่มีข้อพิพาทสามารถยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยตนเองได้ ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากความพึงพอใจของคู่กรณีทำให้ปราศจากข้อขัดแย้ง ไม่สร้างศัตรูกันในสังคม เหมือนคำพิพากษาที่ตัดสินให้ฝ่ายใดถูกหรือผิด แต่เป็นการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน สามารถขยายผลให้ชุมชนเข้มแข็ง รองรับบริการที่รัฐมีนโยบายต่างๆ สามารถส่งผ่านนโยบายไปยังศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน สร้างความสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

(๓) ด้านเศรษฐกิจ ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการต่อสู้คดี และลดภาระงบประมาณภาครัฐ ในการกระบวนการยุติธรรมทั้งอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการฟ้องร้องคดี

/(๔) ด้านกระบวนการ...

(๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเลือกใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อยุติหรือระงับข้อพิพาทแทนการฟ้องคดีต่อศาล

๗. กรณีการดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับด้วย

การดำเนินการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ

สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบ
การเสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

๑. ผลกระทบการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๑) ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วเสร็จ มีผลกระทบโดยจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) โครงสร้างองค์กร :

ไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการขึ้นใหม่ แต่อาศัยโครงสร้างหน่วยงานเดิม และคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ในการส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) อัตรากำลัง : ไม่เพิ่มอัตรากำลังในการปฏิบัติงาน โดยใช้คนที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้ หากประชาชนเข้าใจกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพิ่มขึ้น อาจต้องสนับสนุนอัตรากำลังให้เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

(๓) งบประมาณ : โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายบริหารจัดการระยะเริ่มแรก และค่าใช้จ่ายประจำ

ก. ค่าใช้จ่ายบริหารจัดการระยะเริ่มแรก (๑ ปีแรก)

- การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมาย และการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ

จำนวน ๑.๕๐ ล้านบาท

- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๓.๐๐ ล้านบาท
- ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๕.๕๔ ล้านบาท
- การบริหารจัดการศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน จำนวน ๑.๕๒ ล้านบาท
- การจัดทำระบบสารสนเทศ จำนวน ๑.๐๐ ล้านบาท
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย จำนวน ๑.๐๐ ล้านบาท

ข. ค่าใช้จ่ายประจำ (ต่อปี)

- ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๕.๕๔ ล้านบาท
- การบริหารจัดการศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน จำนวน ๑.๕๒ ล้านบาท
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน ๓.๐๐ ล้านบาท

รวมงบประมาณที่ใช้ในระยะเวลา ๕ ปี จำนวนทั้งสิ้น ๕๓.๘ ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณปีแรก จำนวน ๑๓.๕๖ ล้านบาท และงบประมาณปีต่อไป จำนวน ๑๐.๐๖ ล้านบาทต่อปี

(๔) กระบวนการ : กฎหมายบัญญัติให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน หน่วยงานของรัฐอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้ได้ (มาตรา ๔ ในร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.)

(๕) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ก. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในความผิดอันยอมความได้ และความผิดลหุโทษบางมาตรา โดยมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับทันทีหากคู่กรณีสามารถตกลงระงับข้อพิพาทได้

/ข. สำนักงาน...

ข. สำนักงานศาลยุติธรรม เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐ และศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ในกรณีที่คุณกรณีไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงคู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้อง อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้

๒. ประโยชน์ของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และประชาชน

(๑) สะดวก การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีระงับข้อพิพาทที่มีความยืดหยุ่นและเป็นมิตรกัน มากกว่าการพิจารณาคดีในศาล สามารถดำเนินการได้ในที่ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมก็สามารถกระทำได้

(๒) รวดเร็ว การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีขั้นตอนและระยะเวลาสั้นก็สามารถทราบได้ว่าข้อพิพาทตกลงกันได้หรือไม่ หากตกลงกันได้ข้อพิพาทก็ยุติไม่เป็นคดีขึ้นสู่ศาล

(๓) ประหยัดค่าใช้จ่ายของคู่กรณีในการระงับข้อพิพาท โดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแทนการฟ้องร้องคดี เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ค่าป่วยการ ค่าทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่ากินอยู่ ตลอดจนค่าดำเนินการต่างๆ ทั้งในชั้นอุทธรณ์ ฎีกา ชั้นบังคับคดี

(๔) รักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่กรณี เมื่อคู่กรณีสามารถตกลงกันได้ย่อมทำให้ลดความขัดแย้งระหว่างคู่พิพาทเกิดความรู้สึกที่ดีทั้งสองฝ่าย

(๕) สร้างความพึงพอใจให้แก่คู่พิพาท การไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการที่ใช้เทคนิคการเจรจาต่อรอง และหลักจิตวิทยามาใช้เพื่อให้การเจรจาสัมฤทธิ์ผล เกิดความรู้สึกพึงพอใจทั้งสองฝ่ายที่ต่างฝ่ายต่างเป็นผู้ชนะ

(๖) รักษาชื่อเสียงและความลับทางธุรกิจของคู่พิพาท กระบวนการไกล่เกลี่ยดำเนินการเป็นความลับ ทำให้คู่พิพาทรักษาความลับหรือชื่อเสียงทางธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ไม่สามารถนำไปเปิดเผยต่อสาธารณชนได้เว้นแต่คู่พิพาทยินยอม

(๗) สร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชน หากการไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จทำให้ข้อพิพาทที่มีอยู่ยุติลง คู่กรณีสามารถกลับไปดำเนินชีวิตและประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างปกติ

(๘) ลดปริมาณคดีของศาล ข้อพิพาทที่สามารถตกลงกันได้ทำให้ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลลดจำนวนลงทำให้ผู้พิพากษามีเวลาในการพิจารณาคดีที่มีปัญหาข้อกฎหมายที่ยุ่งยากได้อย่างเต็มที่อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมต่อไป

(๙) สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศชาติ เมื่อข้อพิพาทลดลง ปริมาณคดีที่มีอยู่ในศาลลดจำนวนลง ปริมาณงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังการพิพากษาคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความจะน้อยลงหรือหมดไป ส่งผลให้งบประมาณในส่วนนี้ลดลง สังคมอยู่อย่างสงบสุข สามารถร่วมมือกันพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติได้มีการพัฒนาต่อไป

การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.
ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

หน้าหลัก > ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น > ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

การรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

คำชี้แจง

ด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะเล็ก) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยมีที่มา (๑) กระทรวงยุติธรรม (๒) กระทรวงมหาดไทย (๓) กระทรวงการคลัง (๔) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๕) สำนักงานศาลยุติธรรม (๖) สำนักงานคณะกรรมการสูงสุด (๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (๘) กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ริเริ่มร่างขอเสนอ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะเล็ก) ได้ดำเนินการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงเห็นสมควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ได้ข้อควรพิจารณาเพิ่มเติม จึงได้จัดให้มีการ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

วันที่รับฟังความคิดเห็น : ...

== รายละเอียด 1 ==

== รายละเอียด 2 ==

หน้าหลัก > ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น > ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

รับฟังความคิดเห็นประชาชน
พิจารณาในการเสนอแล้ว เสนอต่อรับฟังความคิดเห็นของผู้นิยมนโยบายฯ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกพิจารณาของประชาชน
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

หลักการ
โดยมีกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๙ ก.ย. ๖๐)

วันที่รับฟังความคิดเห็น : ...

== รายละเอียด 1 ==

== รายละเอียด 2 ==

The screenshot shows the official website of the Thai Anti-Corruption Commission (ACC). The page features the ACC logo and name in Thai: "สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ". Below the header, there is a navigation menu with options like "RO/RL", "Home", "About Us", "Services", "WEB MAIL", and "Site Map".

The main content area displays a document titled "ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น" (Draft Law on Organizing Public Hearings for Opinions). A sub-heading reads "ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ" (Draft Bill of the Anti-Corruption Commission). The document is dated "พ.ศ. ๒๕๕๒" (B.E. 2552).

On the right side, there is a sidebar menu with several items, including "ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ" and "ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ".

The footer of the page contains contact information: "สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ" and "เลขที่ ๑๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๐" (155, Vibhavadi Rangsit Road, Bangkok 10160).

การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม

สาระสำคัญ

<p>หมวด ๑ ผู้ไกล่เกลี่ย</p> <p>มาตรา ๗ - มาตรา ๑๗</p> <p>การขึ้นทะเบียน คุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ จริยธรรม การเปิดเผยข้อเท็จจริง การตั้งรังเกียจ / การถอดถอน การสิ้นสุดความเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่าย</p>	<p>หมวด ๒ การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางแพ่ง</p> <p>มาตรา ๑๘ - มาตรา ๓๒</p> <p>ข้อพิพาทที่ไกล่เกลี่ยได้ การยื่นคำร้อง การแต่งตั้ง การคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ย กระบวนการไกล่เกลี่ย บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท ผลของการไกล่เกลี่ย การบังคับตามข้อตกลง</p>	<p>หมวด ๓ การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางอาญา</p> <p>มาตรา ๓๓ - มาตรา ๓๖</p> <p>ข้อพิพาทที่ไกล่เกลี่ยได้ ผลของการไกล่เกลี่ย ข้อตกลงระงับข้อพิพาท การบังคับตามข้อตกลง</p>	<p>หมวด ๔ การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทภาคประชาชน</p> <p>มาตรา ๓๗ - มาตรา ๓๙</p> <p>ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภาคประชาชน ผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทที่ไกล่เกลี่ยได้ การบังคับตามข้อตกลง การอุดหนุนค่าใช้จ่าย</p>	<p>หมวด ๕ บทกำหนดโทษ</p> <p>มาตรา ๔๐ - มาตรา ๔๑</p> <p>บทกำหนดโทษ</p>
---	---	---	--	--

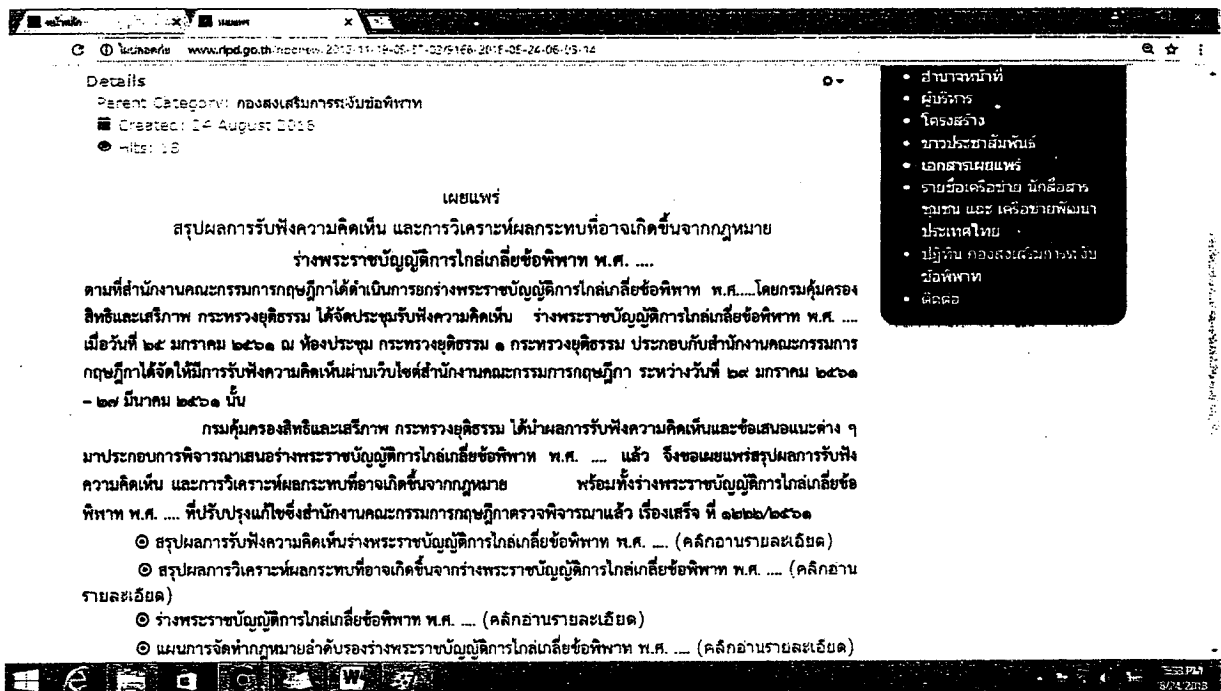
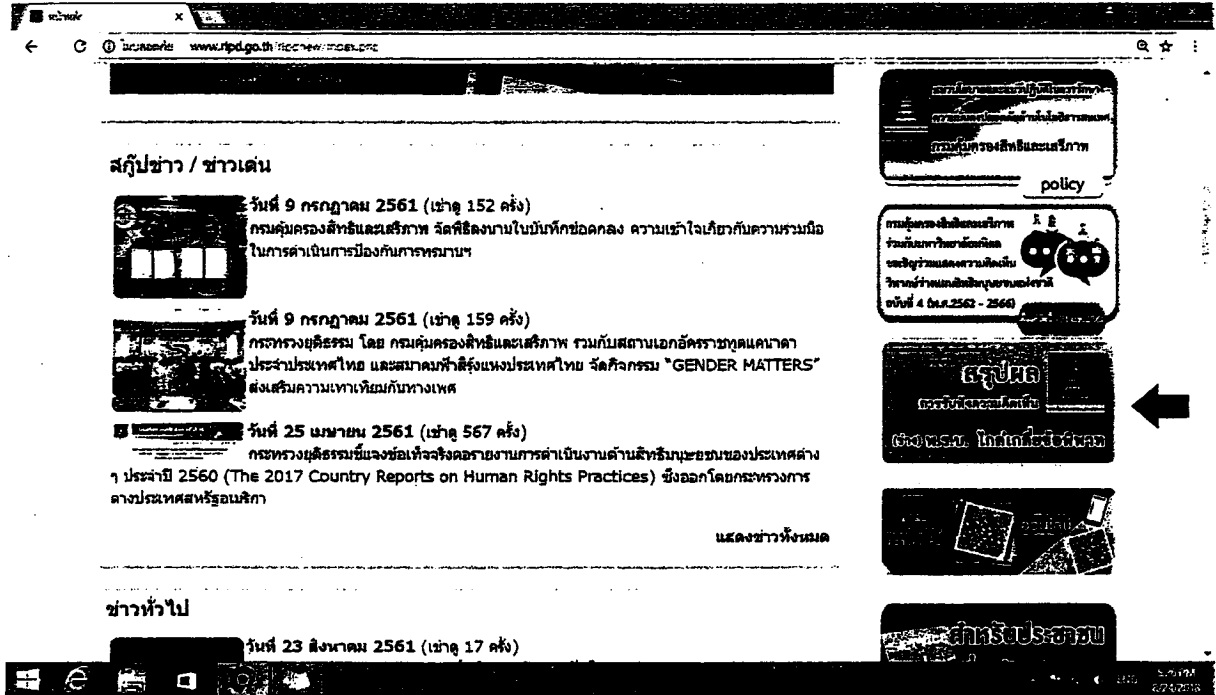

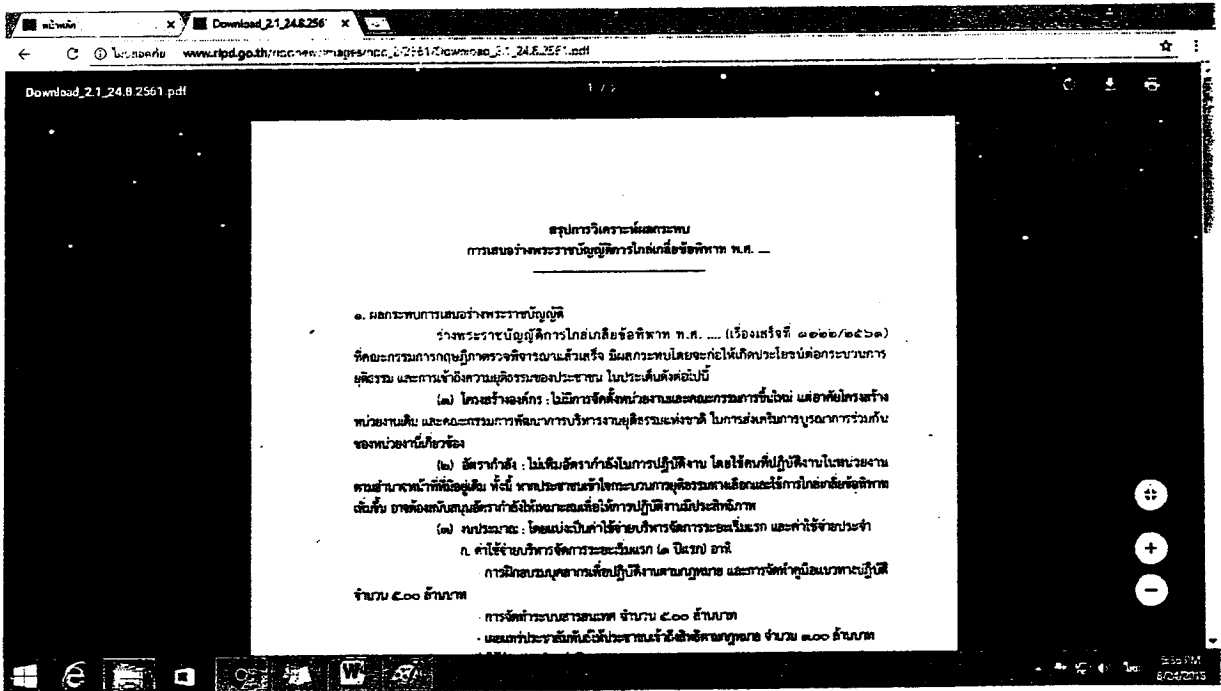
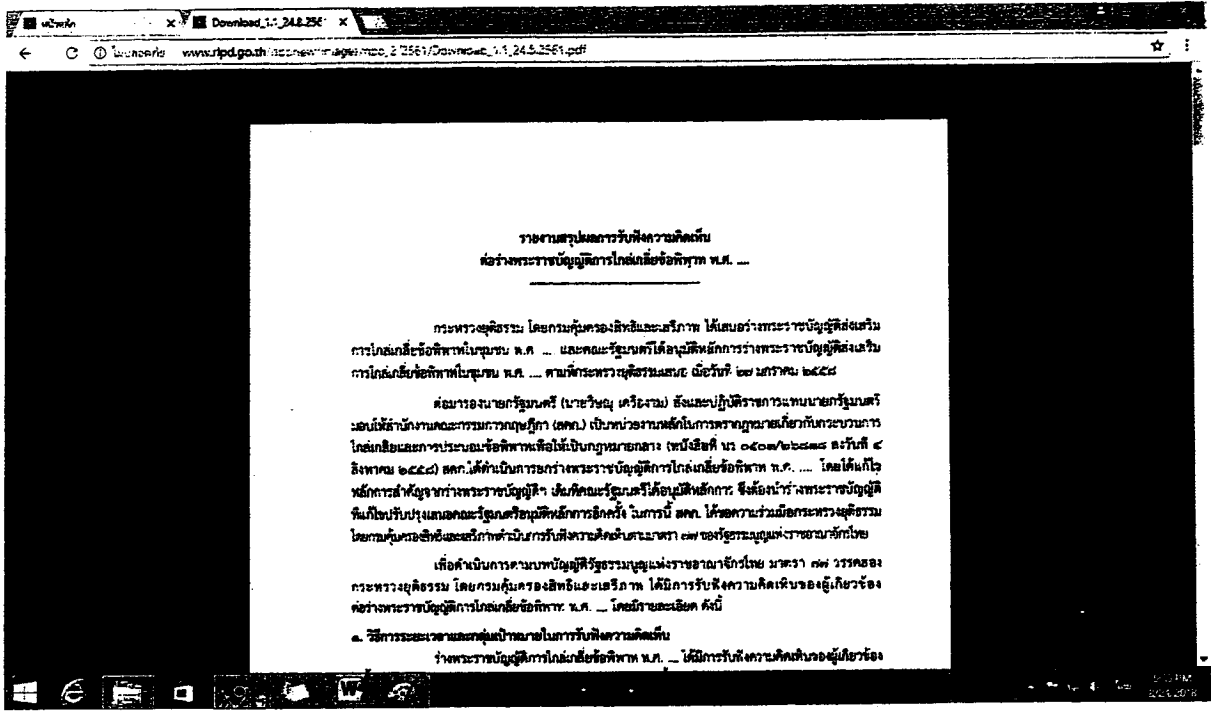
การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑
 ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม
 ชั้น ๑ อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ๒ ชั้น ๑ ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค
 เขตเมืองหลวงเดิม กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

กรมศาลอาญาและอัยการ

การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายต่อประชาชน (ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.)

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรองฯ กระบวนการเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองฯ ของร่างพระราชบัญญัติการไม่เล่นกีฬา พ.ศ. ...

บทบัญญัติ ให้อำนาจออกกฎหมายลำดับรองฯ	กฎหมายลำดับรองฯ		กรอบระยะเวลา		
	ชื่อ	กรอบสาระสำคัญของกฎหมาย	ขั้นตอน ยกร่าง	ขั้นตอน ปรับปรุงร่าง	ขั้นตอน ประกาศใช้
(๑) มาตรา ๘ วรรคท้าย กรณีขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาตขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการขึ้นทะเบียน การขึ้นสภาพของผู้นักกีฬา การพัก่อนการขึ้นทะเบียน และระบบบัตรประจำตัว ผู้นักกีฬา ใ้ใช้ในโปรแกรมสมัครสมาชิก วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัคร	(๑) กฎกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน การขึ้นสภาพ และระบบบัตรประจำตัวผู้นักกีฬา พ.ศ. ...	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับ ผู้นักกีฬาในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การออกใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการขึ้นทะเบียน การขึ้นสภาพของผู้นักกีฬา การพัก่อนการขึ้นทะเบียน การแจ้งรายการขึ้นทะเบียน การขึ้นสภาพของผู้นักกีฬา การพัก่อนการขึ้นทะเบียน และระบบบัตรประจำตัวผู้นักกีฬา	ภายใน ๓๐ กม. ๖๓	ภายใน ๔๕ วัน พ.ร.บ.ฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	- จัดทำคู่มือการดำเนินงาน - จัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่และประธานที่ปรึกษา - ประกาศใช้บังคับภายใน ๓๐ วัน
(๒) มาตรา ๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้ไม่เล่นกีฬาในหน่วยงานซึ่งดำเนินการไม่เล่นกีฬา ให้ผู้นักกีฬาขึ้นทะเบียนและค่าใช้จ่าอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไม่เล่นกีฬาของจังหวัดหรือศูนย์ราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการไม่เล่นกีฬา	(๒) ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจ่าย ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่าอื่น ผู้นักกีฬาในหน่วยงานของรัฐ และค่าใช้จ่าอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการ	กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทน และค่าใช้จ่าอื่นที่จำเป็นในการไม่เล่นกีฬา	ภายใน ๓๐ กม. ๖๓	ภายใน ๖๐ วัน พ.ร.บ.ฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	- จัดทำคู่มือการดำเนินงาน - จัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่และประธานที่ปรึกษา

รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘

ต่อมารองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี มอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) เป็นหน่วยงานหลักในการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยและการประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เป็นกฎหมายกลาง (หนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๒๖๘๓๘ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘) สคก.ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยได้แก้ไขหลักการสำคัญจากร่างพระราชบัญญัติฯ เดิมที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการ ซึ่งต้องนำร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขปรับปรุงเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการอีกครั้ง ในครั้งนี้ สคก. ได้ขอความร่วมมือกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดำเนินการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. วิธีการระยะเวลาและกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนยกร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

ก. คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีนายโสภณ รัตนกร เป็นประธาน ได้ยกร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยเชิญหน่วยที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นและชี้แจงข้อเท็จจริงในกระบวนการยกร่างพระราชบัญญัติฯ จำนวน ๑๐ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- (๑) กระทรวงการคลัง
- (๒) กระทรวงมหาดไทย
- (๓) กระทรวงยุติธรรม
- (๔) สำนักงานศาลยุติธรรม
- (๕) สำนักงานอัยการสูงสุด
- (๖) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๘) สำนักงานประมาณ
- (๙) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (๑๐) กรุงเทพมหานคร

ข. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. โดยดำเนินการ ๒ วิธี คือ (๑) การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (๒) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

/(๑) วิธีที่...

(๑) วิธีที่ ๑ การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมประชุม ๒๔ หน่วยงาน จำนวน ๖๕ คน ประกอบด้วย

๑. สำนักงานศาลยุติธรรม
๒. สำนักงานอัยการสูงสุด
๓. กระทรวงสาธารณสุข
๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. กระทรวงยุติธรรม
๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๗. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๘. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๐. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
๑๑. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
๑๒. กรุงเทพมหานคร
๑๓. กรมการปกครอง
๑๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๑๕. สถาบันอนุญาโตตุลาการ
๑๖. สำนักงานประมาณ
๑๗. กรมบัญชีกลาง
๑๘. กรมบังคับคดี
๑๙. สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๒๑. สภานายความ
๒๒. สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย
๒๓. ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน
๒๔. ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา

ผู้แทนหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ด้วยเป็นการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญามากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาท ทำให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้ง ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

(๒) วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น จำนวน ๕๘ วัน โดยนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ประกาศในเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒๙ มกราคม ๒๕๖๑) ถึงวันที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอรายงานผลต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) (๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑)

/ข. สำนักงาน...

๒. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น ข้อคัดค้าน หรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำชี้แจง
ในแต่ละประเด็น

(๑) การประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กระทรวงยุติธรรม

ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

๑. บททั่วไป มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๗ สาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดชื่อร่างพระราชบัญญัติ
วันใช้บังคับกฎหมาย บทนิยาม บทบัญญัติรองรับผลการใช้บังคับ และมาตรารักษาการ มีการเสนอความเห็น
ในประเด็นต่อไปนี้

ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : มีความเห็นว่า คำนิยาม “หน่วยงาน
ซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” เห็นควรเพิ่มนิยามให้ครอบคลุมศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน
และหน่วยงานซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : มีความเห็นว่า ควรนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ”
ให้ชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดนิยาม “หน่วยงานของรัฐ”
หมายความว่ากระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค
ราชการส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึง
หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

คำชี้แจง : เนื่องจากปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหลาย
หน่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อจัดระบบการไกล่เกลี่ยของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนซึ่งมี
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้ดูแลศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้ได้มาตรฐานเดียวกัน
และเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกให้กับประชาชน

๒. ผู้ไกล่เกลี่ย มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๘ สาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดการขึ้นทะเบียน
คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ จริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ย การเปิดเผยข้อเท็จจริง สิทธิของ
คู่กรณีในการตั้งข้อรังเกียจ ถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย การสิ้นสุดลงของความเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และสิทธิของผู้ไกล่เกลี่ย
ที่จะได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย มีการเสนอความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : ให้มีความเห็นว่า นายทะเบียนต้องขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย
ตามหมวด ๑ ซึ่งผู้รักษาการตามกฎหมายกำหนดให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการ แต่สำนักงานอัยการสูงสุด หรือองค์กรอื่นก็มีการไกล่เกลี่ย
เช่นกัน การขึ้นทะเบียนกับกระทรวงยุติธรรมเป็นการไม่สะดวก เห็นควรเพิ่ม ถ้าหากเป็นหน่วยงานราชการที่มี
คุณสมบัติหรือความสามารถอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนและนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับได้

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดนิยาม “นายทะเบียน” หมายความว่า
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไว้แล้ว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทจึงสามารถขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยได้ตามหน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งแต่ละหน่วยงานสามารถกำหนด
วิธีปฏิบัติในกฎหมายลำดับรองได้

๓. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๓๐ สาระสำคัญเกี่ยวกับ
การกำหนดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง และการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท มีการเสนอ
ความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

/ผู้แทน...

ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม : มีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดจำนวนทุนทรัพย์
ข้อพิพาททางแพ่งไว้ หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติต้องการให้เป็นกฎหมายกลางที่สามารถใช้ได้
ในทุกสถานการณ์ แต่การจำกัดจำนวนทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท เป็นการผลักให้บุคคลจำนวนหนึ่งออกไป
จากประโยชน์ที่จะได้รับจากร่างพระราชบัญญัตินี้

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติให้ข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์
ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ทางแพ่งสามารถทำได้เหมาะสม

ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด : มีความเห็นว่า ควรกำหนดให้ชัดเจน กรณีให้คู่กรณีตกลง
แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคน การจะตกลงตัดสินใจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจำนวนเท่าไร หรือหาก
คู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ บุคคลใดมีอำนาจชี้ขาด

คำชี้แจง : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติให้กรณีที่คู่กรณีไม่สามารถตกลง
แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชี
ผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการจัดทำไว้

๔. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีการเสนอข้อคิดเห็น

๕. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่มีการเสนอข้อคิดเห็น

(๒) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ผ่านระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศ เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th

ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. บททั่วไป ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๒. ผู้ไกล่เกลี่ย ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๓. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๔. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๕. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ไม่มีการแสดงข้อคิดเห็น

๓. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

กระทรวงยุติธรรมได้สรุปรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการ
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณา
ดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาผลการรับฟังความ
คิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

(๑) เพิ่มเติมนิยามศัพท์ มาตรา ๓ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการ
ส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แก้ไขบทบัญญัติ มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน

(๓) เพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องแจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบก่อนดำเนินการ

/และแก้ไข...

และแก้ไขวรรคตอนในร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามแบบการร่างกฎหมายให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเหมาะสมยิ่งขึ้นแล้ว จึงดำเนินการเป็นร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จ ที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๑